

ELŐFIZETÉS

HÉLYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

MIRYKTESSEK:
4-hetesen pént. sor egyeztet. 20 Ft.
minden következéskor 16 Ft.
Nyitász. 40 Ft.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 107.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vesérelkek: Panamás világ.
- Polónyi delgenik.
- Községek kongresszusa.
- Hossz pályásunk!
- Gondolat az Adrián.
- Az ortodox imhákat beállították.
- A császári táborok.
- Kutsora és Gradistana.
- Hellakó Imre fölménte.
- Beriman kán szerelme.
- A reggeli Arad.
- A más felesége.
- Egy női Balthazar a rendőrségen.
- A papirgyártat elvisszik.
- Az ottlakai küldetés pénze.
- A siedice-i rémnapok.
- Meglat a tífusz.
- Tárcs: Az új élet. Irta: Sas Ede.
- Csarnok: Jávör tanár. Irta: Szomaházy István.

Panamás világ.

Arad, szeptember 13.

Mikor reggel előveszed az ujságot, azt olvasod belőle, hogy nemcsak Aradon van panama, hanem az ország keleti részén is nagy panamának bukkantak nyomára. Mikor kimégy az utcára, találkozol egy barátoddal, aki éppen most érkezett Észak-Magyarországból.

— Mi ujság? — kérde.

Amaz vállalt vonogatja és azt kérdezi:

— Hallottad már az északmagyarországi panamát?

Te nem hallottad s barátod sietve

mondja el az esetet. Szomoruan még odább s mire az ebédhez ülsz, akkorra a pesti hírlapokból már azt olvasod, hogy újabb panama esett, ezuttal Nyugat-Magyarországon. Estig aztán a szélrózsa minden irányából jövő panama-hírek eljutnak hozzád s te azzal alszol el, hogy drága hazádban minden szédelgés, csalás, panama. Hogy Aradnak ebben a tekintetben milyen „jó híre” van, arról jobb nem is beszélni; a mi ragyogó székesfővárosunkat pedig találóan jellemzi az, hogy négy-öt bulvard-lap naponta új panamákat leplez le és kizárólag ezekből él.

A dolognak fele sem tréfa. Először, mert a haraszt nem zörög, ha a szél nem fujja. Másodszor, mert ha zörögne is, az ilyen panamahírek eljutnak a külföldi sajtóba is, onnan a külföldi iparos-és kereskedő-világba. Itt aztán a hír fölváltódik pénzürtékekre s a panama-történetből sok és keserves elmaradt hasznok keletkeznek. A külföld figyelni kezd s a német gyáros, akire minden iparpártolásunk dacára még mindig rá vagyunk szorulva, egyszerűen kiszól abból az üvegkalitkából, amelyből az üzleteit intézi:

— A magyar rendelést ne tessék effektuálni. Az rosszabb, mint Bulgária. Ott csupa csaló van.

A panama-dolgoknak, ezeknek a fölgülemlett és nap-nap mellett fölfakadó gennyes kelevényeknek elsősorban is ilyen gazdasági hátrányai vannak. Nem is szólva az erkölcsiéről.

Tudjuk jól, hogy a sok piszok egyszerűen nem terem. Lassanként gyűl halomba. Az ugynevezett közgazdasági tevékenység, amelyért egykor annyi kitüntetés járt ki a polgári Magyarországnak, most, hogy más publikum foglalta el a régi panamisták helyét, kezd igazi mivoltában mutatkozni. Kisül, hogy amit még négy-öt évvel ezelőtt gazdasági életünk föllendítése körül szerzett érdemeknek neveztek, annak igazi, becsületes neve panama. Kisül, hogy sokan járnak köztünk, akiknek az volt az életrendi arany szabályuk: Csalni és lopni kell, ha tisztességesen meg akarunk élni...

Ez volt a múlt. A jelen? A közélet ma sem tisztább, mint volt ezelőtt. Sőt voltaképpen olyan piszkos, mint volt hajdanta. A panamisták által teremtett szinekurák és egyéb herdálásra való alkalmak megmaradtak, ezek semmivel tiszteletreméltóbbakká nem váltak az új korban. Uljön bele az ilyen szinekurába olyan valaki, akinek politikai szereplése ellen nincs semmi kifogás, aki soha el nem mulasztja kellőképpen hangsúlyozni, hogy ő a nagy napokban vérezni is kész lett volna a nemzet ügyéért, — akkor rögtön úgy nevezik, hogy: őrszem. Szegény Pichler Győző csakugyan jól tette, hogy meghalt. Ki nem bírta volna ezt a konkurenciát és amugy se élte volna túl ezt a nagy buzgalmat, amelylyel ma oly sokan vigyáznak Magyarországra.

Hát a panama már csak olyan, hogy

Az új élet.

Irta: Sas Ede.

I.

Maldoklottam.

A kúvik ott huhogott a házam föld lén, a lámpám plislákolva, mindig homályosabban égett, mintha hozzá akarna szoktatni a reám következő örökös, vak sötétséghez.

Hadd jöjjön hát az a sötétség! El voltam készülve reá.

Nem hánykolódtam ágyamon, hogy a halál reám boruló takaróját lerázzam magamról. Csöndesen vártam, hogy betakarjon az elnyúlhatetlen, sűrű lepel.

Hiszem az a szem, mely a múltban csupa meddő pusztaságot látott, könnyebben csukódik le mindörökre, mint az, amely nevető tájakon röppent végig. Az, akinek homlokáról az utolsó óra verejtékét le nem törli egy meleg, puha kéz: nem taszítja vissza a halál hideg csontkezeit.

Akinek boldog volt az élete, nehéz a válása. Akinek keservesen folytak a napjai, könnyebben szakad el a siralom völgyétől.

De hát mindig csak pusztaságot látott az én szemem?

Bűbájos szőnyeg terült elbám: multam szőnyege. S mennél tovább gördült, annál kevesebb volt benne a virág s annál több a kopott faketaság.

Mevenzöld fák szögös komaszja kárpotte

állott a kis házikó, melynek küszöbén át a nagyvilágba léptem. A kapufélfához támaszkodva, ott állott az édes anyám, akinek sóhaja szállott utánam a távolba.

De az én sóhajtásom nem őhozzá szállott vissza. Hanem egy édes, szőke gyermekhez, a kitől távozásom előestéjén búcsuztam el a kertben.

Azok a könyben uszó csillagok, amelyek akkor este rám ragyogtak, sarkaitak aztán a munkára. S mikor az élet nagy munkájában diadalt arattam, ezek a csillagok vonzóttak hazafelé.

De ekkor a végzet két más csillagot hozott utamba.

Elmentem egy báiba, ahol ő is ott volt: az az asszony, akinek szeme erővel tul akarta ragyogni az én kis lányom szemét, amelynek csillogása persze sokkal féltékenyebb volt, mint az övé. Azokból a szemekből kérés reszkett, az övéből parancsokat lövelt felém. Azokból azt olvastam ki, hogy képes boldogítani, ezekből azt, hogy képesek semmivé tenni. Azok imádtak, ezek gunyoltak. Férfi voltam, hogyne vonzódtam volna hát — az utóbbiakhoz?

Mintha izzó vason járnék: olyan volt, amikor odamentem hozzá és fölkeríttem egy fordulóra.

Átöleltem és testem-lelkem egybeforr vele a tánc tűzáradatában, melynek muzikája az olvastat szenvedély diadalmannuszát hazsogta.

A véletlen, vagy a nő szeszélye, egy melléktérembe sodort bennünket, ahol senki sem volt s a hol ő, a rohanó tánc égő látától reszkette, leomlott a pamlagra, a bokoló pálmák alá.

Megfogtam a kezét — pedig ezer hang suttogta a fülemben: Ne tedd!

Az asszony néma volt, még a szemét is lehunyta, hogy az se beszéljen.

S ez a némaság mégis győzött.

Lassan térdre bocsájtkoztam előtte és lihegve suttogtam:

— Szeretlek!

II.

A szép asszony lett a bálványom. S e bálványimádásért elfordult tőlem az Isten.

Amit addig elértem, mind elvesztettem. A szép asszony szeme nem sarkait nagy célok felé. Delejhatalmuknak nem öszönöz, de bénító hatásuk volt. Elraboltak célotól és elraboltak önmagamtól.

S aztán elfordultak tőlem. S mikor már elfordultak, szüntán hiába kerestem az én régi csillagaimat. Azok bánatukban kihunytak immár örökre...

S akkor, mikor ott feküdtem a halál árnyékában, gyötrelmes önvád fogott el s föl-sírt lelkemben egy csodálatos vágy epedő nekogása.

Ha én még egyszer tisztán láthatnám azt a két csillagot!

Ha én még egyszer utnak indulhatnék ab-

az marad, ha akárki és akármilyen kor-szakban csinálja is. És ha csinálják, a legkomolyabban elérkezett az ideje, hogy erős kézzel kell hozzányulni ezekhez a dolgokhoz. Elvégre Augias istállójának is akadt seprűje és kell találni olyan seprő-gépet, amely a magyar istállót kiséperi. Nemcsak a politikai intézmények körül lerakódott piszkot kell levakarni, hanem azt is, sőt azt elsősorban, amely a köz-életben és a gazdasági életben halmozódott föl. Minden tiszteletreméltó politikai iránynak a korrupció a megölője. Ha folytatják, az új irányzat is ebbe fog belefulladni. Azokat a józankodókat, akik egyre azt hajtogatják, hogy erkölcs ide-amoda, politikát nem lehet csinálni erkölcs-smokkokkal: ki kell végre seprűzni. Az állam jobban megél csupa erkölcs-smokkal, mint egyetlen, ravasz gazemberrel és panamistával.

Pedig — legalább a panama-áradat azt bizonyítja — nagyképűen erkölcsös bolondunk alig van. Ellenben ravasz gazemberrel Dunát lehetne rekeszteni.

Polónyi dolgozik.

Jaja kisebbségnek!

(A kuriai törvény reformja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 13.

A kuriai bíraskodásról szóló törvényt tudvalevőleg meg kell újítani. A megújítással együtt az egész törvényt reformálják s a reformon most dolgoznak az igazságügyminiszteriumban Polónyi Géza utasításai szerint. Most, az általános választójog behozatalának küszöbén, az egész törvénytervezet nem tulságos nagy fontosságú, mert hiszen az új választói törvény szentesítése után az egész választási bíraskodást amugy is új alapokra kell fektetni, még ha a választójog nem is lesz általános és titkos. Ugy látszik azonban, hogy Polónyi Géza a kuriai bíraskodásról szóló törvényt már most

ugy akarja megcselezni, hogy azon ne kelljen változtatni. Ez ugyan olyan *filius ante patrem* féle volna, de az mindogy. Polónyi, amikor a maga reakciós törekvéseire keres kielégítést, nem törődik a logikával.

A legújabb mesterfogása a nagy paragrafus-csavarónak az, hogy a kuriai bíraskodásról szóló új törvénytervezetbe belecsempészett egy paragrafust, amely a többségi pártnak lehetővé teszi, hogy az esetleges szocialista és nemzeti-ségi képviselőket teljesen kizorítsa a házból. Polónyi ugyanis nem bízik a bíróságokban, mert esetleg megtörténhetik az a csoda, hogy akad magyar bíró, aki nem enged a földről jövő gyengéd nyomásnak. Már pedig az új választójog behozatalával a szociálisták agitációja révén bizonyára bekerül néhány kellemetlen szocialista is a Háza s ezeket minden áron ki kell tenni. Ha kell, a Kuria nélkül is.

Az igazságügyminiszteriumban készen fekvő törvényjavaslat 5-ik §-a tehát kimondja, hogy *igazítás után létrejött mandátum ügyében való bíraskodást nem a Kuria fogja végezni, hanem — a képviselőház!*

Tudvalevőleg minden mandátum megtámadható és a megtámadás alapján a legtöbb esetben igazítást lehet feltüntetni. Különösen lehet *nemzeti-ségi és szocialista*, esetleg *néppárti* képviselőkkel szemben. A képviselőházban pedig a többségi párt bíraskodik saját ellenzékével fölötte. Hogy milyen elfogulatlan lesz a bíraskodás, az elképzelhető. Egyetlen pártnak sem kellene, ha erős és kiméletlen ellenzékkel kerül szembe, tehát a képviselőházi bíraskodás azt jelenti, hogy a többség statáriális uton fogja uraimának szilárdaságát biztosítani.

Igy dolgozik Polónyi. Szép kis választójogi reform lesz az, mely fölötte a képviselőház itélkezik s amelynek megalkotásánál az az irányelv vezet a magyar igazságügyminisztert, hogy „nem előzetes cenzuraként, hanem a bíróságokba vetett hitnek erejével, a törvények oltalma alatt, büntetőjogi uton kell nekünk megvédelmeznünk a nemzeti államot azokkal szemben, akik nemzetközileknek vallják magukat, akik megtagadják istenüket, királyukat és hazájukat.”

ből a kis hazikóbol. Ha még egyszer megtehetném az utat a böcsőtől a koporsóig!

Hasznomra fordítanék minden tapasztalatot, amit első életemben szereztem. Tudnám minden lépésről: ez rossza, ez jóra vezet. Milyen messzire lehetne akkor haladnom! Legmesz szebb, amennyire csak ember eljuthat: egész a boldogságig, az alatt a galambos házföldön alatt.

Hogy kikerülném az örvényeket, veszedelmeket, amelyek el ő életemben tönkretettek!

De hát az életet megvárni nem lehet! Halál! A halálharang megcsendül felettem s szavára csillagom éles fénysávját hasítva hull alá az égről...

III.

— Jól van, tehát élj újra! — hangzott elém az égből a mindenható parancsszó. — És én újra a világra születtem.

Természetes, hogy most már, mint jó ismerős néztem szét a földön. És már a pályában hasznomra fordítottam s tapasztalataimat.

Nem voltam síró gyerek, mert bölcsen tudtam, hogy ha sokat óbégatok, a dadám az alatt az ürügy alatt, hogy elaltat, addig lobáz mig beleszedülök.

Az iskolában nem nagyon törtem magamat a tanulással, mert nyugodt voltam, hogy az apám befolyásos ember, akinek kedvében járnak a tanár urak és szépen áteresztenek a vizsgán, ha nem is tudok semmit.

És később, mikor el kellett válnom a szülői háztól és el kellett búcsúznom attól a bájos, szőke gyermektől: nem engedtem, hogy sokáig maradjon velem odakünn a hűvös esti levegőn, mert tudtam, hogy első ízben is meg-

hűtötte magát és szörnyű nathát kapott szegényke...

Az élet óceánján láttam a zátonyokat. És sokkal gyorsabban haladtam és értem el céloimat, mint azelőtt.

S mikor abba a bálterembe léptem, ahol a káprázatosan szép asszony udvarát tartotta, kicsinylő mosoly játszott ajkaimon. Hohó! gondoltam magamban — most nem fogsz ki rajtam, nem fogod az életemet megrontani!

S vakmerően közeledtem felé, hogy egy fordulóra kérjem!

Atdőltem és testem lelkem egybeforrít vele a tánc örvényében, amelynek muzsikája az elvakult, örült szenvedély diada-himnuszát harsogta.

S a véletlen, vagy a nő szeszélye egy homályos melékszobába sodrott bennünket, ahol a kábítóan szép teremtés, mint a viharúzte madár, roskadt le a pálmák alatt a pam-lagra.

Odahajlottam fölé és megfogtam a kezét.

Ezernyi hang suttozta körülöttem: Ne tedd!

Ezernyi hang a multamból. Ezernyi hang, mely millió vádat, millió átkot szort erre az asszonyra.

Megrontott életem minden fellege egyszerre zivatarosan átgomolygott a lelkemen, hogy az ő alakját előttem beszéttéte.

Tudtam, hogy ha leborulok előtte: felszabadítom újra a rám leselkedő végzetet.

Jól tudtam, láttam, hiszen átélte a a jövő-dőt...

Es térdre borultam és elfuladva suttoztam:

— Szeretlek. Tiéd vagyok...

Nem pályázunk! Az aradi Kossuth-szobor ügye.

Arad, szeptember 13.

Az Aradi Közlöny mai számában megjelent vezető hírre, mely az aradi Kossuth-szobor pályázatával és Telcs Ede idevonatkozó nyilatkozatával foglalkozott, ma feleletet kaptunk. Balla Frigyes festőművész ugyanis a következő sorokat intézte hozzánk:

Telcs Ederől esett szó az A. K. mai számában és Telcsnek arról a nyilatkozatáról, melyet rövid itt tartózkodása alkalmával tett az aradi Kossuth-szobor pályázatáról.

És mert a mai cikkben — jól tudom, félre-értésből — Telcs is a művészek ama kategóriájába van osztva, mely kilincsel és protekciót hajhász, hogy érvényesülhessen, és mely ilyen a babérnak minden levelét elkapodja a jövő ifju Rodin-jel elől, — ugyis mint művészember, de még inkább, mint Telcsnek ugyszólván gyermekora óta jó barátja, kötelességemnek tartom, hogy az ő ezen dologban elfoglalt álláspontját megvilágítsam.

A ki ennek a nagy művészek pályafutását figyelemmel kísérte, annak talán el se kellene mondanom, hogy milyen tövises Kálváriát járt, mennyit éhezett, fázott, gyötrődött ő a művészetért és hogy mennyit, milyen szorgalmasan dolgozott évek során át — egy-egy falat száraz kenyérért. Hát — esedezem — a ki kilincselni, protekciót kunyorálni tud, az, ha olyan nagy művész, mint Telcs, már tíz év előtt puha kalácsot ehetett volna.

Neki ezen az áron nem kellett a kalács. S mert az ő tiszta, egyenes gondolkodása nem tudta bevenni a művészeti központban, uralgó állapotokat, hát lemondott a Képzőművészeti Társulat választmányi tagságáról s úgy emlékszem, jurori tisztéről is. Elkeseredésében ki akart menni Amerikába; jó szerencse, hogy barátai itt fogták.

Aztán kislüdt az ő napja is. Nagy tudása, vasszorgalma meghozták neki a babérokat. Szállongó leveleket előbb, de aztán koszorut is. Nos, az ilyen emberről csak nem lehet azt mordeni, hogy személyi rokonszenvre utazik?

Hanem hát hogy áll a dolog? Előttem fekszik egy iv, melynek fején ez áll: „Az Aradon emelendő Kossuth Lajos-szobornak pályázati feltételei” s melynek X-ik pontja így hangzik: „A bírálatot, országos szaktekintélyekkel együttesen, helyi bizottság végzi.”

Ez a pont, kérem alássan, mondjuk — egy kis fejtörő! Kik azok az országos szaktekintélyek és kikből áll a helyi bizottság? Ilyen zsűri még soha se volt a világon. Ha a Tudományos Akadémián, vagy az aradi Kőlcsey-egyesületben pályázatot hirdetnek, nemde, tudják az illető pályázók, hogy kik fogják elbírálni munkájukat és nemde, szerte a világon (csak egy esetet kérek, ahol nem volna így!) minden nyilvános pályázatnál kinevezik, vagy megválasztják a zsűrit. Mi akadály volt tehát ennek éppen az aradi Kossuth-szobor-pályázatánál?

A művészi viszonyok korrupciós volta? Hát ha én, mint szobor-bizottság, zsűrit választok, akkor választok olyat, melyben feltétlenül megbízhatom. Mert talán csak akad széles Magyarországon négy-öt, vagy hat olyan művészember, a kinek lelkiismerete is van és aki a kilincselőknek ajtot mutat. És ha akad ilyen, megválasztom azokat bírálóknak és nem burkolódom a titokzatosság köpenyébe.

Mert így azt kell hinnők a művészeknek

— és Telcs is úgy értelmezte, — hogy az a „helyi bizottság” aradi ugynevezett „szakértőktől”, de valójában laikusokból fog állni, akik a zsűriben a numerikus többséget képezvén esetleg, az „országos szaktekintélyek” véleményével szemben érvényre juttathatják a saját „szakvéleményüket.” Hát igen, igaz van Telcsnek, mikor így gondolkodik, mert ily körülmények között félfévig időt, pénzt pazarolni egy pályamunkára, azért, hogy egy, esetleg túlnyomólag laikusokból álló zsűri a díjat és kivitt egy talán tetszetősebb, de művészi szempontból kevésbé jó dolognak ítélje oda, legalább is kalandos dolog.

Az irodalmi társaságok vesznek e be a pályamunkák bíráló bizottságába laikust? És az építészeti pályázatoknál kikérk-e pl. csak a festők, szobrászok véleményét is? Ismételtlen kérdem tehát, miért kell ennek éppen így lennie? Ez a X-ik pont bibéje. Azé a ponté, mely ellen a pályázati feltételek megállapításánál Jankó Gyula tanár is felszólt, ilyen értelemben, de leszavatták. Megmondta ő is előre, hogy így jobb szobrászaink nem pályáznak majd.

De hiszen megpróbálkozhatunk az Ifjú Rodinokkal is; bárna szerény véleményem az volna, hogy mégis csak sokkal értékesebb, kecsgetőbb a mi szempontunkból az olyan pályázat, amelyre tíz helyett esetleg huszonnégy pályamű érkezik és ahol az ifjak (Telcs is csak 33 éves) az idősebbekkel mérkőznek. Mert ha aztán akad az előbbielek között egy Rodin, akkor mégis csak ő viszi el a babért.

Balla Frigyes.

Eddig a levél, melyben sok igazság mellett tévedés is van. Igaz az, hogy egyetlen művész sem bocsájta szívesen laikusok bírálata alá a maga művét s nem teszi ki magát annak, hogy valami tetszetős művészi közhelelyekből álló művet az övé fölé helyezzenek. Nekünk magunknak is az volt annak idején az álláspontunk, hogy a laikusokat teljesen ki kell küszöbölni a zsűriből. Az, hogy valaki bárom Kossuth-szobrot látott életében, még nem ad jogot a zsűriben való részvételre. És ha ez a szempont vezeti a művészeket, mikor nem pályáznak — igazuk van.

De nincs igazuk abban, hogy a zsűrinek a Képzőművészeti Társulat kebeléből kell alakulnia. Megengedjük, hogy Telcs Ede nem kilincsel, de kilincsel helyette más. Láttunk már szoborpályázatokat, ahol a nagy nyilvánosság előtt tusakodtak a személyi érdekek, a protekció eszközeivel. Ezt akarjuk elkerülni. Es ezért helyes, ha a zsűri névsora nem kerül nyilvánosságra. Am nyujtszon a szoborbizottság garanciát rá, hogy a bírálók között nem lesznek laikusok, hozza nyilvánosságra, hogy hány tagja lesz a zsűrinek, adjon biztosítékot azért, hogy csakis elismert műértők fognak a pályázat sorsa felett dönteni. De a protekciónak nem szabad érvényesülnie.

Eppenugy nem szabad, amint nem szabad a szoborbizottságnak sem egyes tagok személyi hírságát legyezgetni azzal, hogy beültesse őket — a művészet megértésében talánanalfabétákat, — a zsűribe. A szoborbizottság ne vindikáljon magának ilyen jogokat, mert nem ő csináltatja a szobrot, hanem Arad polgársága, amely összegyűjtötte a szükséges összeget, s amelytől a szoborbizottság már busásan megkapta és megkapja az elismerést.

Községek kongresszusa.

(Mezővárosok országos szövetsége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Számos alkalommal rámutattunk azokra a reformokra, amelyek megvalósítását oly rég nélkülözik kis- és nagyközségek egyaránt. Ráműtattunk az 1886. évi XXII. törvénycikk hiányaira, amelyek veszélyeztetik a községek fejlődését. Mindenkor azzal a reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy a kormányok hamarosan revízió alá veszik az említett törvénycikkeket. Hangoztatták is eleget, legutóbb a városok rendezésénél. Időnkint félhivatalos ízű kommunikék már azt is jelezték, hogy a községek és városok rendezésére vonatkozó törvényjavaslat már készen is van, csupán törvényhozási elintézés vár. A parlamenti elintézés pedig csak késői, egyre később.

Most új kormányunk van. *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter napirendre tűzte a közigazgatási alkotások megreformálását. Így indult meg az a mozgalom is, mely szükségesnek tartja a községi önkormányzati jogok és autonómia kiszélesítését, abból a fellegéből indulván ki, hogy szükséges a városi jellegű nagyközségi életben és szervezetben olyan közigazgatási intézményt létesíteni, mely egyrészt a nagyközségek teljes önállóságát és egységét nemcsak nem veszélyezteti, hanem azt meg is erősíti; másrészt pedig ezen határon belül a közigazgatási feladatoknak lehetőleg gyors és pontos, s ami a legfőbb, olcsó megvalósítását biztosítja.

Évégből a *Sárospatakról* kiindult mozgalom szükségesnek tartja a nagy községeknek, illetőleg *mezővárosoknak* országos szövetségét megalakítani mely azután egyesült erővel vívna ki a kívánt reformokat. E tárgyban az ország nagyközségeinek bevonásával szeptember hó 20-án kongresszust tartanak Budapesten.

Aradmegyének — a járási székhelyeken kívül is — számos nagyközsége van. A két Pécska, Kísjenő, Elek, Ujszentanna, Világos, Pankota, Borosjenő, Borossebes, Buttyiv, Nagyhalmagy, Radna és többi nagyobb községeknek lehetetlen, hogy ne volna eminens érdeke a fentemlített reformok keresztülvitele. Ajánljuk tehát érdeklődésébe nagyközségeink előjáráságnak a szeptember 20-iki kongresszust.

Az ortodox imaházat betiltották.

A tanács határozata.

Pap — templom nélkül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Ismeretes, hogy az aradi ortodox izraeliták *imaegyesületét* alapították, amely az *Asztalos Sándor-utcában*, az *áruccsarnok épületében* helyiséget bérelt és ott imaházat létesített. Az *imaegyesületnek* papja is van *Schreiber* Juda ortodox rabbi személyében, aki több hónapja működik aradi állásában.

Arad város tanácsa annak idején az ortodox izraelita *imaegyesületnek* a megalakulásra az engedélyt megadta, de az aradi *izraelita hitközség*, amelynek kebeléből az *imaegyesület* tagjai kiváltak, ez ellen felebbezést adott be a közigazgatási bizottsághoz.

A közigazgatási bizottság ezt a végzést feloldotta s utasította a tanácsot, hogy az *imaegyesület* vezetőinek újabb meghallgatása után új határozatot hozzon.

Az aradi izr. hitközség eközben újabb be-

adványt intézett a tanácshoz. Ebben, arra való tekintettel, hogy az *imaegyesületnek nincs joga imaházat főtartani* s a hitközség autonómijába tartozó b-rendezéseket létesíteni, kérte a tanácsot, hogy az *imaegyesület* fennállását és mindennemű funkcióját *szüntesse be*.

A tanács most helyet adott ennek a kérésnek s az *imaegyesület feloszlatását* rendelte el. Erről a következő végzést adta ki:

Tekintettel arra, hogy 12946/1906. sz. véghatározatunk, amelylyel az ort. izr. imaegyesület megalakulását tudomásul vettük, a közigazgatási bizottság 412/1906. sz. határozatával feloldott és így a 12946/1906. sz. véghatározatunk nem jogerős, — másrésztől tekintettel arra, hogy beigazolást nyert, miszerint az ort. izr. imaegyesület teljes szervezetet tart fenn és mint ilyen funkcionál: ennek következtében *Schwartzberger* Manó és társainak meghagyjuk, hogy az engedély nélkül működő *imaegyesület szervezetét felosszassák*, illetve azt továbbra fenn ne tartásák, az *Asztalos Sándor-utca 2. sz. házról az ort. izr. imaegyesület imaháza felirást azonnal is vétessek*.

Meghagyjuk továbbá *Schwartzberger* Manó és társainak, hogy mindaddig, amíg jogerős határozattal az *imaegyesület* megalakulása tudomásul nem véterik, az imaházzal kapcsolatossn semmiféle bevétel forrást ne nyissanak, imaházi adományokat be ne szedjenek, imaszékeket bérért használatra senkinek át ne engedjenek és végül, hogy külön metszőt ne tartsanak.

A nemrég szervezkedett aradi ortodoxok tehát szervezet, a papjuk pedig templom nélkül maradt. Az ortodox *imaegyesület*, amely előreláthatóan felebbezni fog a határozat ellen, annnyival kellemetlenebbül érinti ez a határozat, mert egy hét múlva lesznek az izraelita nagy ünnepek s addig a felebbezés aligha lesz elintézhető.

Csendélet az Adrián.

Olaszország rémképei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Minden esztendőben, valahányszor ilyen időjáiban a nagy csapat és flottagyakorlatok ideje elkövetkezik, bizonyos izgatottság veszt erőt az olasz sajtón, mely az Adrián uszó minden halászhajóban ellenséges szándéku torpedóhajót sejt s minden nagyobb hullám alatt robbanó aknát lát. Az olasz sajtó ideges figyelme természetesen reánk, Magyarország-Ausztriára irányul. Hogy azután, éppen ez az idegesség minő rémképet vált ki a tulizgatott fantáziából, arra jellemző példa az a kis szemle olasz lapok felett, mely alább következik:

A *Giornale d'Italia* a napokban a következő hírt lette közzé: Az *Adria* mellett fekvő több olasz városból, Fanoból, Pesaroból, Anconából oly értelmű táviratok érkeznek, hogy e 8-ikára virradó éjjelen ezen a környéken a nyílt tenger felől erős lövöldözést halottak, mely 9 és 11 óra között oly erős és intenzív volt, hogy pl. Fanoban az ablakokat is megzörrentette. Minthogy az olasz flotta most Tarcato mellett van, arra következtetnek, hogy az említett éjszakán — leoltott lámpásokkal — a *magyar-osztrák flotta közelítette meg annyira az olasz partokat* s hogy ott tartották egyik éjjeli gyakorlatukat.

A kínálózó téma után, melynek színezete már ebben a formájában is nyilvánvaló, természetesen két kézzel kapott az olasz sajtó. A *Vita* például másnap már azt újságolta, hogy a

magyar-osztrák hajóraj gyakorlatának alapeszméje az volt: hogyan kellene szervezett támadást vezetni Fano kikötője ellen? Hogy ez a „kikötő” nem is létezik, illetőleg mindössze egy kis molóból áll, mely már a nagyobb halászhajókat sem tudja megvédeni a vihar ellen — ez már nem izgatja az olasz sajtót.

A *Giornale d'Italia* azonban nem elégedett meg ezzel a szenzációval. Egy halászbárka tulajdonosának levelet közlő folytatólag, aki már elsője és másodikika között látta „a magyar-osztrák flotta sítét körvonalait”, természetesen „egész közel az olasz partokhoz”. Igaz, hogy az anconai szemafor ugyanakkor semmiféle gyanus eseményt nem jelzett, ez azonban mellékes: a halász éles szemé mindenestre jobban látott, mint a tudományos készülék. Azt is tekintetbe kell venni, hogy nem ám valami közönséges halászlégény volt a hirhozó, hanem valódi hajótulajdonos, szóval kitűnő és figyelemreméltó egyéniség.

Ehhez az eseményhez az olasz sajtó — természetesen — diplomáciai reflexiókat fűz: A kormány kísérje figyelemmel a monarchia állandó tevékenységét az Adrián s ne feledje, mit várhat Magyarország-Ausztriától stb.

Eddig még oly korlátok között mozgott a híradat, amely legalább látszatával birt a komolyságnak. Az ezután következő hírek azonban már igen groteszk benyomást tesznek. Róminál való halászbárkák láttak egy olasz torpedóhajót, mely egy nagyobb megsérült hajót vontatott a kikötő felé. A vidéki lapokhoz ez a hír már a következő formában érkezett el: „Róminál halászbárkák láttak egy olasz hajót elfogott a magával vonszolt”. A vidékről a hír visszakerült a római kisebb szenzációkedvelő lapokba, melyek már erőlyesen követelték, hogy Tittoni külügyminiszter azonnal térjen vissza szabadságáról s vegyen sürgősen elgátot. (Ez a kacsa még a magyar sajtóba is eljutott). Végre is az olasz külügyminiszter kénytelen volt egy hivatalos kommunikéval, mely a hírek valótlanságát bizonyította, lefújni az egész esetet. Ilyen módon azután semmivé zsugorodott össze az egész szenzáció s Olaszország ismét nyugodtan alhatik: nem fogják álmat a „hatalmas hadihajók sítét körvonalait” nyugtalanítani. Amíg megint fel nem repül egy kövér kacsa...

A csábító tábornok.

Egy milliomos családi drámája.

(Pénzen vett feleségek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Hirt adtunk arról a véres szerelmi drámáról, amely Pétervár felső tizezerjének társadalmában történt. Andrejev orosz bankár — többszörös milliomos — féltékenységből meggyilkolta a feleségét. A családi drámáról a következő rendkívül érdekes részleteket jelentik:

Andrejev bankár egyike volt azoknak a pétervári pénzembereknek, akiket a legelőkelőbb főúri körökben is szívesen láttak. Oriási vagyona folytán, mint bankár, nemcsak az orosz arisztokrácia bizalmát bírta, hanem a pétervári kereskedőket is, a kik egyesületük elnökévé választották. Feleségével, a kit most féltékenységből megölt, tizenöt esztendeje élt együtt s egy tizenéves leánykája van tőle. Az asszony zsidó származású volt s Andrejev egy véletlen folytán ismerkedett meg vele. A leányt édes apja, Lewin odesszal uzsorás egy ízben magával vitte Pétervárra s miután dolga volt Andrejovval is, a bankár házában is vele együtt tett látogatást.

A milliomost úgy elragadta a fiatal zsidóleány szépsége, hogy azonnal megkérte a kezét és 100.000 rubelt rögtön letétbe helyezett egy banknál a leány nevére, hogy a pénzsóvár apa beleegyezését megnyerje. Hamarosan meg is történt a lakodalom s mikor a szép zsidónő áttért az ortodox orosz vallásra, az előkelő társaság is befogadta körébe. Az ura valósággal istentette az asszonyt. Nem volt olyan drágaság, amit meg ne szerzett volna számára, ha csak sejtette, hogy ezzel örömet okoz neki. Hogy ez a boldog házasság mégis ilyen drámává fejlődött, annak egy *Pistolokors* nevű orosz tábornok az oka.

Ez a *Pistolokors* különben meglehetősen szomorú hírnévre tett szert már eddig is, eltekintve az Andrejev-esettől. Megtette ugyanis, hogy egy millió rubel kártérítés ellenében átengedte feleségét Pál nagyhercegnek, aki feleségül is vette *Pistolokors*ét, miután az asszony elvált első férjétől.

A tábornokot a bankár, amikor legelőször befurakodott a házába, kiméletlenül kutasította. A tábornok azonban felhasználta az asszony külföldi utazását, hozzá csatlakozott és szerelmi ajánlatokkal üdözte. Hogy mi történt közöttük, azt nem tudal, mert a tragédia mindjárt az asszony hazaérkezésekor játszódott le, a férj pedig senkinek sem mondott el semmit tettének okairól. Annál érthetlenebb azonban a bankár gyilkos féltékenysége, mert a tábornok egy öreg, törődött ember és éppenséggel nem valami csábító gavalier.

Megről a drámáról csak annyit lehet tudni, hogy a férj egy tört ragadott fel az íróasztaláról és azzal döfte le az asszonyt, aztán pedig csöngedett és az elősiető inasnak megparancsolta, hogy tegyen jelentést a gyilkosságról. A rendőrség Andrejev bankárt, tekintettel társadalmi állására, egyelőre nem tartóztatta le. Az előkelő társaság most nagy érdeklődéssel várja a tárgyalás leleplezését.

Hollaky Imre fölmentése.

A temesvári tábla ítélete.

(Nincs rágalmazás, csak becsületsértés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Temesvári tudósítónk távirati jelentése alapján már megemlékeztünk arról, hogy a temesvári kir. ítélőtábla tegnap az ismeretes Schill-Hollaky-féle pörből kifolyólag felmentette Hollaky Imrét a rágalmazás vádjáról és csupán becsületsértésért ítélte el 50 korona pénzbüntetésre.

Mint ismeretes, Hollaky Imre aradmegyei nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő mintegy három év előtt egy a belügyminiszterhez intézett beadványában súlyos kritika tárgyává tette Aradvármegye közigazgatási bizottságát. Részrehajlással vádolta a köztisztviselőket, a kik, ugymond, a magánérdekek hatása alatt az igazságot és pártatlanságot súlyosan kijátszották. Lengyel Sándor dr. főszolgabíró, valamint Schill József vármegyei főjegyző, akiket elsősorban ért a vád, rágalmazás és becsületsértés miatt feljelentették Hollakyt, aki ellen az eljárás meg is indult. Ételinte a nagyhalmági kir. járásbíró, majd az aradi kir. törvényszék foglalkozott az ügyvel. Az ítélet elé egész Aradmegyében nagy érdeklődéssel tekintettek. Később Hollaky Imre kérelmére az igazságügyminisztérium delegálta a temesvári kir. törvényszéket, amely ez év március hó 22-én tárgyalta az ügyet. Hivatalból üldözendő rágalmazás és becsületsértés vádjával vádolva állott Hollaky bírái előtt, akik hat órán át foly-

talott tárgyalás után vádlottat a terhére rótt bűncselekményben bűnsnek mondták és rágalmazás miatt háromszáz korona fő- és husz korona mellékbüntetésre, becsületsértés miatt pedig ötven korona pénzbüntetésre ítélték.

Hollaky Imre felebbezése folytán került az ügy a kir. ítélőtábla elé. Az érdekes lefolyású tárgyalásról a következő részleteket jelentik tudósítónk:

A tárgyaláson Huszka Mihály ítélőtáblai bíró elnökölt, eladó volt Stein József, szavazóbírók: Küttel Sámuel dr., Gádró László és Semo-ligovics Dénes ítélőtáblai bírók. A vádatóságot Répásky Béla dr. főügyész helyettes képviselte. Közvédő volt: Farkas János ügyvéd, Schill József aradmegyei főjegyző, Dobroszláv Péter dr. orsz. képviselő képviselte, míg vádlott maga védekezett.

Hollaky Imre a beadványában említett vádakát fenntartva, azok bizonyítására számos iratot csatol, amelyekkel igazolni akarja, hogy a közigazgatási bizottság nem járt el pártatlanul. Száduéka nem volt rágalmazás és eljárásában csak a jobiszeműség vezérelte. Több általa felhozott körülményre, amelyek állításait igazolják, kéri a bizonyítás elrendelését.

Répásky Béla dr. főügyész helyettes a vádhatóság nevében a bizonyítás részbeni kiegészítéséhez hozzájárul, míg Dobroszláv Péter dr. ellenzi, annyival is inkább, mert vádlottnak számos fórum előtt alkalma nyílt volna állításait bebizonyítani, ami azonban sohasem sikerült. Kéri az ügyet érdemben elintézni.

A kir. ítélőtábla a bizonyítás kiegészítését nem rendelte el, mert az ügy lényegére nem tartotta fontosnak.

Ezután Dobroszláv Péter dr. tekintettel arra, hogy a vádlott már évek hosszú során át állandó perlekedési mápiában szenved, a rágalmazó és becsületsértő feljelentéseket szinte üzletszerűen gyártja, kéri vizsgálat tárgyává tenni, hogy vajjon vádlott beszámítható állapotban követte-e el a terhére rótt bűncselekményt, mert ha nem, úgy felesleges az ügyet további elbírálás alá venni.

Répásky Béla dr. főügyész helyettes ezt ellenzi. A tábla nem is rendelte el Hollaky megvizsgálását.

Dobroszláv Péter dr. ezért a Btkv. 384. §. 9. pontja alapján semmisségi panaszt jelentett be.

A bizonyítási eljárás ilyen módon befejezést nyervén, a vádhatóság képviselője, Répásky Béla dr. vádbeszédében az első bíróság ítéletének helybenhagyása mellett a kiszabott büntetés súlyosbítását kérte.

Farkas János közvédő kéri vádlottat a rágalmazás és becsületsértés vádjáról — az első bíróság ítéletének megváltoztatásával — felmenteni, amennyiben pedig a kir. tábla az ítéletét nem változtatná meg, a büntetést enyhíteni.

Dobroszláv Péter dr. vádlott megbüntetését kérte, aki ellen ujabban ismét indítottak rágalmazás miatt eljárást. Ami pedig védencének, Schill Józsefnek Hollakyyal szemben kölcsebnösen elkövetett becsületsértését illeti, mint-hogy Hollaky ellen az eljárás akkor rágalmazás miatt már folyamatban volt és így a „rágalmazó” kitétel becsületsértést nem képezett, kéri Schillt nem bűnsnek kimondani.

Ezután Hollaky Imre hosszas védbeszédben igyekezett a beadványban állított és rágalmazásnak minősített kitételek valódiságát bizonyítani. Számos okiratot is hoz fel állításainak igazolására, amelyeket az iratokhoz csatol.

A bíróság tíz percere felfüggesztette az ülést, amely után Schill József, Aradvármegye

főjegyzője emelkedett szólásra, aki hiva'kozva arra, hogy az aradmegyei közigazgatási bizottság mindig a legelkülönösebben és pártatlan igazságossággal teljesítette feladatát, kérte vádlott megbüntetését. A kölcsönösen megállapított becsületsértés vádjá alól pedig kéri magát felmenteni.

A kir. tábla ezek után visszavonult és husz percnyi tanácskozás után meghozta ítéletét, amely az elsőbírósági ítélet megváltoztatásával *Hollaky Imrét a hivatalból üldözendő rágalmasz vétsége alól felmentette.* Megállapította a kir. tábla, hogy a beadványban foglaltak ugyan rágalmasz kitételek, de tekintettel arra, hogy a vasutbejárás alkalmával a helyszínen felvett tárgyalási jegyzőkönyvek körül bizonyos szabálytalanságok történtek a közigazgatási bizottság részéről, *Hollaky ezen kitételeket a köz- és magánérdek megóvása céljából használta és így a Btkv. 263. §. 5. pontja alapján nem büntethető.*

A becsületsértésre vonatkozólag a kir. tábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyta, vagyis *becsületsértésért 50 korona pénzbüntetésre ítélte.*

Hollaky az ítéletnek a becsületsértésre vonatkozó része ellen semmisségi panaszt jelentett be, ugyszintén semmisségi panaszt jelentett be a vádhatóság képviselője, nemkülönben Dobrosziáv Péter dr., Schill József és a közvédő.

A siedlce-i rémnapiak.

Hivatalos jelentések.

A cár menekül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 13.

A siedlcei vérengzés nem volt más, mint az *új orosz büntető perrend* első lépése. Az új rend nem az igazságot keresi többé, hanem a boszút és az elretentést. Siedlceben még mindig folyik a „vizsgálat”, vagyis a vérengzés. A pálinkától és a kegyetlenkedéstől mámoros katonák sorra járnak a házakat és akit „gyanusnak” találnak, azt irgalmatlanul agyonlövik. A kormány azt reméli, hogy az ilyen esetek, ha bizonyos időközönben megismétlődnek, helyre fogják állítani — ha nem is a rendet — de legalább a csendet, ami a rettegést szokta követni. Európa tehetetlenül kénytelen nézni a barbár embertelenségeket, mert ha a kis balkáni államcskák ügyeibe be is avatkozhatik az emberiség nevében, a nagy orosz birodalommal nem teheti meg ezt egy világháború veszedelme nélkül.

Mai távirataink a következők:

A vérengzés krónikája.

Pétervári, szept. 13. A siedlcei eseményekről a következő hivatalos jelentés érkezett: E hó 10-én a vorodnai uton egy ház erkélyéről lövést tettek egy tisztre. Hét fiatal embert letartóztattak. E hó 11-re virradó éjjel nyugodtan telt el. 11-ikén este a Stodolnaja-uton megint lőttek egy tisztre, mire a katonaság két házra sortűzet adott. 12-én éjjel a kincstári hivatalnál őrtálló katonaságra lőttek, mire ezek viszonzták a tüzelést. A keresztény kórházba felvettek egy zsidó asszonyt és hat zsidót, kik közül hárman meghaltak. A zsidókórházban 17 halott, 12 súlyosan és 60 könnyen sebesült vételett fel. 21 személyt a zsidó-temetőben temettek el. 54

személyt letartóztattak, ezek közül 43-at fegyverrel a kézben. *Gyujtogatások következtében 12 ház kigyulladt.* Agyukból hét lövés történt. Számos üzletet és lakást kiraboltak. A zsidók a szomszédos városokba és falukba menekülnek. Ugy a városban, valamint a kormányzóság többi helységeiben e hó 12-én nyugalom uralkodott.

Varsó, szept. 13. Mint Siedlceből jelentik, eddig megállapították, hogy a *halottak száma 172, a súlyosan és könnyebben sebesülteké 450.* Eddig 280 személyt fogtak el.

A cár a tengeren.

London, szeptember 13. A cár immár gárdistái körében sem érzi magát jól. A háborgó tengerre menekül, amelynek vize most szilárdabb nyugvóhely neki a földnél. A *Daily Mail* pétervári levelezőjének híradása szerint a cár ma, csütörtökön *elhagyja Peterhofot* és néhány napig yachtja fedélzetén a finn vizeken fog tartózkodni.

Kopenhága, szeptember 13. Az özvegy cárné még mindig nem mer a cári yacht-ról kimozdulni. Még tegnap sem hagyta el a *Sarkcsillag* fedélzetét, noha az orosz templomban nagy hálaadó istentiszteletet tartottak. Az özvegy cárné rendkívül ideges és aggódó s arra kérte a kikötőhatóságot, ne engedjék, hogy éjjel a tengeren járó hajók a cári yacht-hoz nagyon közel mehessenek.

Az alkotmányos demokraták.

Pétervár, szept. 13. Az alkotmányos demokrata-párt elnöke azzal a kérelemmel fordult *Stolipin* miniszterelnökhöz: engedje meg, hogy az alkotmányos demokraták Pétervárott kongresszust tartsanak. A pártelnök erre azt az értesítést kapta, hogy a belügyminiszter nem találta megengedhetőnek a gyűlés engedélyezését. Az alkotmányos demokraták elhatározták, hogy a kongresszust Finnországban tartják meg.

A más felesége.

(Szerelem dráma Gyulán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 13.

A rendőrségi krónika fekete tábláján már hónapokon keresztül nem szerepelt Békésme gyében szerelmi dráma. Bármiként is fokozta a nyár perzselő hősege a szenvedélyeket, vérre nem éhezett a szerelem. Ugy látszik, az itthon nyaralók s a szegény emberek nem értek rá drámák és tragédiák játszására.

A szomjúsággal várt esőkkel beköszönő ősz meghozta a véres szerelemnek is az első fecskéjét. *Gyulán* egy szerelmes szabólegény revolverrel háromszor ráított mesterének kikapós feleségére, akit, miután néhány évig fürdette kegyeiben a legényt, kiadott rajta. A véres szerelmi esetről az alábbi részleteket jelentik:

Ludvig György szabólegény már hatodik éve alkalmazottja *Pettner* János gyulai szabómesternek. Munkás és munkaadó között állandóan a legjobb viszony állott fenn, aminek talán a gazda feltűnő szép felesége volt a legnagyobb oka. A szabólegény ugyanis szemvetett a takaros menyecskére. Egyidél azonban hiába tette a szépet, az asszonyt nem tudta semmiképp eltántorítani az úratól.

Alkalom szüli a tolvajt. A legénynek pedig mind több alkalom kínálkozott legyeskedni a menyecske körül. Idővel az se vette tulzigo-

ruan a hitvesi bűséget, majd két évvel ezelőtt szeretőjévé lett *Ludvig*nak. Legény és menyecske boldogan turbékoltak a felszarvazott férj háta mögött. *Pettner*, mint rendszeren a megcsalt férjek, legényéről, asszonyáról hitte a legjobbat, csak a rokonok vették észre, hogy kutya van a kertben. Nem jó szemmel nézték a menyecske romlását, utóbb pedig egyenesen felléptek ellene.

A rokonok figyelmeztetése nem is maradt hatástalan, mert a menyecskét megszálta a jobb érzés és előbb a leghidegebben viselkedett *Ludvig* előtt, majd ki is jelentette neki, hogy szakítani akar.

A szerelmes szabólegényt rendkívül elkeserítette az asszony hidegsége. Napokon át szótlan volt. Később azután elkezdett mulatni és tegnap reggel is ittas fővel állított be *Pettner* lakására.

Amint belépett és találkozott *Pettner*nével, revolvert rántott elő és egymásután háromszor ráított a menyecskére. Az első lövés a balarcát találta az orr mellett. Erre az asszony rémült sikoltozással futni kezdett, mire *Ludvig* még kétszer utána lőtt. A lövések egyike a falba, a másik pedig az asszony vállába furódott.

Mikor a merénylő látta, hogy áldozata eszméletlenül összerogy, maga ellen fordította a fegyvert. Célját azonban nem érte el, mert a revolver többször egymásután csütörtököt mondott. Közben mindtöbbben tódultak a kíváncsiak *Pettner*ék lakása elé. Ezeket látván *Ludvig*, megszökött, alig fél óra múlva azonban jelentkezett a rendőrségnél, ahol letartóztatták. Amikor cellájába kísérték, akkor is azt hangoztatta, hogy amint kiszabadul, öngyilkosságot követ el.

A halála sebzett *Pettner* Jánosnét a megyei kórházba szállították, ahol éiet halál között lebeg. Felépüléséhez kevés reményt fűznek az orvosok.

Kutsera és Gradisteanu.

Nem adnak elégtételt.

Hol a nemzetközi jog?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 13.

A kulturális hihedt elnöke, aki pimaszul és gyávan inzultált Konstanzában két magyar hölgyet: *Wenter* Gerő aradi ügyvéd feleségét és leányát, azután pedig a csöcseléket ráuszította a hölgyeket védő *Kutsera* konzulra, — amint előre látható volt — ahoz is gyáva, hogy elégtételt szolgáltatasson a megsértett konzulnak.

Bukaresti távirat jelenti: Az inzultált *Kutsera* Miksa magyar-osztrák konzul nevében *Szidovszky* követségi titkár és *Wenter* határszéli rendőrfelügyelő tegnap provokálták *Gradisteanu* dr.-t, a román kulturális elnökét. *Gradisteanu* azonban, aki már több mint hetven éves, agg korára hivatkozva, *nem fogadta el a kihívást.*

A liga-elnöknek ezen kívül van még egy elintézetlen ügye. Három hónappal ezelőtt ugyanis a liga egyik ülésén összeveszett, majd összeverekedett a liga egyik tagjával. Ennek a kihívását sem fogadta el.

Kutsera megbízottai tehát ma nyilatkozatot küldtek felüknek, amelyben beszámolnak megbízatásuk eredménytelenségéről és kijelentik, hogy *vegyen a sértő Gradisteanun olyan elégtételt, amint tud.*

Eszerint *Kutsera* konzul ügye teljesen el van intézve. Nem csak *Gradisteanu* nem vereszkedik, hanem a román kormány sem áll szóba *Ausztria Magyarország külügyminiszterével*, hanem újságközleményével intézi el a területen kivüliséget élvező konzul ügyét, — s ezt a bécsi külügyi hivatal elfogadható, végleges elintézésnek tekinti.

Beszéljünk előbb a nemzeti becsületről. *Kutsera* konzult arcúverte egy hivatalos román személyiség, mert két magyar nőnek a magyar szó használatáért védelmet nyújtott. A sajtó sürgetésére azzal felelt a román kormány, hogy nem helyesli *Gradisteanu* ligaelnök különös gondolatát. És ezzel a magyar kormány megegyezett. Igazán: különös gondolat!

És tekintsük az ügy nemzetközi vonatkozású részét. A monarchia egyik diplomáciai megbízottja, a személyében sérthetetlen konzulja ellen brutális támadás: intézett a hivatalos kulturális elnöke. Nemzetközi jog, szokás és illendőség szerint ilyenkor a sértett állam, ezuttal a külügyekben közös Ausztria és Magyarország jegyzéket küld a sértő főnök és elégtételt kér. Most már két eset lehetséges. Vagy kap elégtételt a sértett vagy nem. Ha nem kap elégtételt, megindult a megtorló eljárás. *Kutsera* esetében a monarchia, amelyet oly nagy előszeretettel neveznek nagyhatalomnak, semmiféle hivatalos elégtételt nem kapott egy kis balkáni államtól. A konzulunkat arcúverték, a monarchia tekintélyét nemkülönben s erre *Goluchowski* schiachtlic flegmával mondja: Esik az eső.

A monarchia becsületével törődjön csak *Goluchowski*. Kötelessége a függetlenségi pártnak, hogy az őszi delegációban szóba hozza *Kutsera* ügyét és *Agenor* gróftól fölvilágosítást kérjen. Elvégre vagyunk olyan jelentékeny tényező a nemzetek sorában, hogy a balkáni pofont ne tűrjünk el szólanul.

Neriman kán szerelme.

Kalandok egy magyar grófkisasszonnyal.

(A bécsi perzsa nagykövét életéből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13

Neriman kán volt bécsi perzsa nagykövét — mint a táviratok röviden jelentették — a múlt éjszaka Osztrákországban meghalt.

Neriman kán a távol Kelet legvidámabb életfelfogását plántálta át Európába s úgy mulatott Párisban, Londonban és az osztrák fővárosban, a hogy maga a nagy padisah vonul meg hölgyei árnyékában az agatha oszlopos palotában.

A nők iránt való szenvedélyes rajongása, igaz, hogy keletiesen édes csábót okozott neki, de másrésztől diplomáciai karrierjét valóságos kálváriává degradálta. S ez a szegény öreg perzsa úgy indult el s úgy járta be a maga obskurus küldetése útját Európában, hogy egy gyönyörű asszonyi testnél aligha akadt egyébre.

Egész szereplése, szereplésének lényege egy kalandos életű magyar nőhöz fűződik, a ki a maga káprázató szépségével a szenvedélyes *Neriman* végérvényesen megbabonázta. Az első találkozás Bécsben történt. Amolyan végzettszerű találkozás, a melyben két existencia egymás vesztére forrott össze.

A kisasszony egy magyar mágnás boldog leánya volt, a ki szaktíván a családi tradíciókkal, Páris felé igyekezett és jövendőbeli courtisane életének némi főpróbáját tartotta Bécs városában. Fekete hajának lobogására és fekete szemének első tekintetére *Neriman kán* a főpróbát rögtön megjátszotta vele, még pedig olyan sikeresen, az örömeinek oly szédületes lendüle-

tével, hogy a szerelmi mulatságot egész Bécs megbámulta. . . A perzsa követ és a magyar grófkisasszony cytherai ünnepe oly zajos arányokat öltött, hogy a szerelmesek jobbnak vették elhagyni az ámulo osztrákokat. *Neriman kán* és *Ilju* szerelmese Párisba költöztek s itt éltek addig, a míg Teheránból a rajongó perzsa címére egy keserű levél érkezett, mely Bécsbe parancsolta vissza.

E percől fogva *Neriman kán* sokat szenvedett. *Kissé* megviselve, egy csöppet elkopva érkezett vissza Bécsbe, a szerelmi kiámulás révén sok megaláztatásban volt része és megcsappanván az anyagiakban is, mindenféle expediensekhez folyamodott. De életének célja és elérvült öröme továbbra is a magyar leány maradt, a ki a maga exotikus szépségével nem igen boldogulván Párisban, állandóan *Neriman kán* ostromolta a segélyt kérő szerelmi levelekkel. Sőt némiképpen beleszédülvén a létért való küzdelembe, bizonyos inkorrekt dolgokat követett el, a melyek a kontinens minden detektívjét a nyomába csodították.

Ekkor érkezett el *Neriman kán* a maga diplomáciai pályájának zenitjéhez: keleties lomha gondolkodása úgy vélte megoldani a magyar grófkisasszony bonyodalmis helyzetét, hogy egyszerűen perzsa vá váltotta. E pokoli ötletét *Neriman* úgy hajtotta végre, hogy az isteni nőt, a kinek keresztneve *May* és a ki valaha egy híres magyar feltaláló felesége volt, elátta születési bizonyítvánnyal s mindenféle oklevelekkel, melyek perzsa származását bizonyították. Újjá születve, megváltva egy barbár név védelmében *May* ismét szerepelt, kacagott és mulatott és olykor vissza ért *Neriman*hoz, a hála és szerelem ünnepében.

Minden megpróbáltatás és keserűség dacára, *Neriman* és *May* az egymásért rajongó szerelmesek izzó példáját nyújtják. És az öreg perzsa elmulasztásának bánatos órájában egy még mindig ragyogó szépségű magyar asszony egy percre bizonynyal könyezve áll meg a maga viharos élete útján.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi állami tisztviselők jelölő-gyűlése. Az állami tisztviselők országos egyesületének aradi köre ma délután 6 órakor választmányi gyűlést tartott a főreáliskola tanári tanácskozó termében. Az ülésen megállapították ama fogadtatás részleteit, amelyben az aradiak az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének Aradra jövő képviselőit fogadják. Azután a kandidáló bizottság kijelölte az újonnan választandó tisztikar tagjait. A jelölés eredménye a következő:

Az elnök személyében megállapodás nem jött létre. Társlélek: *Kosinszky Viktor, titkár*: *ifj. Schweiger Péter, pénztárnok*: *Babarczy József, ellenőr*: *Barsy Aurél, számvizsgálók*: *Miskovits István, Palotay Antal és Abaffy Gyula, ügyész*: *Szondy György, választmányi tagok*: *Parkas Győző* kir. pénzügyigazgató, *Urhegyi Alajos* tanítóképzési tanár, *Simonffy Aladár* fa- és fémipariskolai tanár, *Jánossy Győző* pénzügyigazgatósági titkár, *Pogonyi Nándor* kir. alügyész, *Keller Izsó* kir. főmérnök, *Réti Ödön* fa- és fémipariskolai tanár, *Kohányi Róbert* pénzügyi tanácsos, *Medveczky Zsigmond* kulturfőmérnök, *Varjassy Árpád* tanfelügyelő, *Schärtner Sándor* dr. törvényszéki bírósági tanácsos, *Székely Salamon* reáliskolai tanár, *Szóll Ernő* postafőnök, *Szigeti Elek* számvizsgáló igazgató, *Péterffy Andor* állami főmérnök, *Tágányi Gusztáv* pénzügyi tanácsos, *Csáklány Sándor* járásbíró, *Páll Miklós* főerdőmester, *Pótták*: *Uferbach Jenő* reáliskolai tanár, *Böjóni Béla* pénzügyőri felügyelő.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre tagjai értesítetnek, hogy a kör könyvtára a nyári szünet után a hó 14-étől kezdve minden pénteken este 9—10 óráig a tagok rendelkezésére áll. *Pichler Sándor*, könyvtáros.

A reggeli Arad.

*
Nyitás után.

A reggelről hangulatot írni körülbelül annyit jelent, mintha valaki a legtöbb adót fizetők névsorát meg akarná verselni, vagy pedig dekadens képet rajzolni a bóza halványárga mámoráról. A reggel: a nap legspiszbürgerebb része. Az éjszaka: a bohém, kedves, misztikusan érdekes, vonzóan bűnös és mulatságosan aljas. A reggel e lenben: sablonos, akár a hivatalos órák, amelyek ilyenkor kezdődnek, unalmas, mint egy tisztára söpört utca és üres, hiszen se mi se történt még benne.

Valamikor pedig szépen hangzott, amikor egy költő (aki egy szerkesztőségnek se volt tagja) így zongolt: „szeretem a reggelt. . .” Persze, jegyeny-sudárral, a föld peremét csókoló nappal talán szép is az. De — az aszfalton? . . .

Nos, igen, az aszfaltnak és a kőházak reggelének szintén vannak hangulatai, érdekes alakjai. A kik azt se tudják biztosan, hogy van-e reggel, (pedig, mester, biztos, hogy van) azok előtt ez a hangulat ködbevesző lenne, még ha látnák is. Nincs is olyan erős vonalakkal festve, mint az éjszaka világa, — de annyira mégse üres, hogy hallgatni kellene róla.

A reggeli Arad akkor bontakozik ki, amikor a boltokról kedves össze-visszaságban repülnek föl a vas takarók. Aki legelőször nyit, bizonyosan ugyanazzal a rüstelkedéssel néz szét a főtéren, mint azok a hölgyek, akik legelőször lépnek a báterembe. De valakinek csak kell elsőnek lenni.

A boltosok között ilyenkor uralkodik legjobban a kereskedői egyetértés. Az irigy konkurrens és a gyilkos szomszéd ilyenkor a legderűsebb hangulatban közelednek egymáshoz. (Hiszen ma még nem is vétettek egymásnak) A boltos, aki különben egész nap az üzletbe van zárva, kirándulásokat rendez a közeli boltokba.

Ami az ilyen kirándulások alkalmával elbeszélődik, azt szintén *Üzleti hatásméltóság* lehet nevezni, habár sokkal érdekesebb, mint a minőket a lapok írják. Hogy ez, és az, már beteg (hogy miféle influenzát értenek az ily betegségek alatt, könnyen lehet sejtteni), de az apósa talán segít rajta. Az ilyen titkokkal kapcsolatosan a múlt érdekes adatait elevenítik föl. Például a mikor egy ilyen influenzás boltos nem *Weinbergert*, az ismert bécsi „kiegyeztetőt” küldte a hitelezőkhöz, hanem egy ügyvéd közbenjárását használta föl. Az ügyvéd pedig nyomtatott körleveleket küldött a bécsi cégekhez, amelyek szövege így kezdődött!

Az exlex állapotok miatt bekövetkezett gazdasági válság miatt ügyfelem X Y. nincs abban a helyzetben, hogy fizetéseinek pontosan eleget tegyen. Ezzelfogva 33 egyezséget ajánlok föl . . . stb.

A köztívü bécsiek az exlex állapotokat nem voltak hajlandók respektálni. Az egyik visszaüzent: — Hiszen az exlex alatt adót se kell fizetni, annál inkább fizethet nekünk!

Tovább peregnék *Menkantililla* hírel. Önállósítás . . . ez . . . az . . . amaz. Borzasztó sok az eskimó. Utójjára több lesz a kereskedő, mint a kuncsaft. A higgadtabb megjegyzi:

— Ugyan mire való az a sápitózás? A hol heten ebédelnek, ott a nyolcadiknak is jut egy falat.

Ilyen beszélgetés közben leplezik le a titkos társakat, akik valamely üzlet háta mögött vannak. A jó isten tudja, hányszor ismétlik ilyenkor azt az élelet, a melyben egy ilyen csöndes társ így panaszkodik:

— A mikor az üzletet kezdtek, a társam adta

hozza az ésszt, én meg a pénzt. Azóta nekem megjött az eszem, de a pénz már — az övé . . .

Igy telik a reggel. A boltokat tulajdonképen nem a vevők kedvéért nyitják hét órakor, hanem az ilyen csevegésekért. Ez a kereskedő üdülése. Az, ami a képviselőnek a folyosó, a pesti mágnásnak a Kossuth Lajos utca, a szinikritikusnak az öltöző. A diskurzusnak nincs fix helye. Néha a bolt előtt, néha az aszfalt szélén esik meg. Tart ez fél nyolcig, a mikor megzavarja a hírszolgalatást a „forgalmi főnök”. A boltokban így hívják a legfiatalabb tanuló, akinek reszortjába tartozik az üzletben vett áruk házhoz szállítása, a postára járás, a kiválasztásra küldött áruk cipelése, szóval ő a feje a forgalomnak. Az így szól:

— Bátor ur, egy vevő várja az üzletben . . .

— Már megint? . . . Az embernek nincs egy szabad perce. Mondom polgártárs, a kereskedő rabja az üzletének . . .

De azért egész felfrissül a lelke, a hogy bevonul négy fallal zárt, kirakatos birodalmába.

Robotos.

Az ottlakai küldöttség pénze.

Elsikkasztott bizalom.

Egy volt segédjegyző bűnpöre

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 13.

A budapesti büntető törvényszék előtt a letűnt Fejérváry-kormány működésének egy furcsa epizódját tárgyalták ma, sikkasztás miatt vonva felelősségre ifj. *Weszely József* volt aradmegyei, ottlakai segédjegyzőt, aki legutóbb az államvasutak díjnoka volt Budapesten. Mikor sorra jártak a deputációk *Fejérváry Géza* báró miniszterelnök elé, egy ilyen küldöttség szervezésére kapott *Weszely* megbízást, de persze pénzt is. Az utóbbit, 1550 koronát valójában *Stark Elek* volt segédjegyző kapta állítólag *Vojnarovich Sándor* nyug. altábornagytól s csak a közvetítéssel jutott *Weszely* kezébe. *Weszely* azonban, ahelyett hogy az ottlakai deputációt szervezte volna, elmulatta a pénzt s így történt, hogy *Ottlaka* község küldöttsége sohasem került *Fejérváry* elé, ellenben *Weszelyt* ma elítélték sikkasztásért. Az ügy előzményei ezek:

(A megrendelt deputáció.)

A volt Fejérváry kormány idejében *Stark Elek* volt monori segédjegyző 2000 koronát kapott, állítólag *Vojnarovich Sándor* nyug. tábornoktól, hogy szerezzen egy bizalmat szavazó küldöttséget. *Stark* tüdőbeteg ember letére, nem birt kellő fizikai erővel ezen nagy feladatra, s ez év március havában testi lelki jóbarátját, ifj. *Weszely Józsefet* bízta meg a küldöttség szervezésével, akiről tudta, hogy egykor *Ottlakán*, Aradmegyében segédjegyző volt s így ott a kellő ismeretségi köre megvan. A többi, ami a küldöttség szervezéséhez kellett — 1550 korona készpénzt — szintén átadta *Weszelynek*.

A fiatal, alig 25 éves máv. díjnokot ugylátszik megszedítette a sok pénz s a helyett, hogy *Ottlakára* utazott volna, még az nap este betért a *Sturm-féle Váczi-környeli vendéglőbe*, ahol nagy mulatságot csapott. A cigány, a bor s a hölgytársaság teljesen elbódította *Weszelyt*, úgy, hogy mikor reggel egy zugszállóban felébredt, sajnosan konstataáta, hogy vége az 1550 koronának.

Stark Elek, hogy elszámolhasson a pénzzel, feljelentette *Weszelyt* sikkasztás büntetésiért.

Weszelyt le is tartóztatták június 22-én. A feljelentés megtétele után *Stark* betegsége miatt a mármaroszigeti kórházba ment s itt, miután megtudta, hogy a Fejérváry-kormány megbukott, megbánta feljelentését, melyet *Weszely* ellen tett s ezt vissza akar a akarta vonni. De nem sikerült, mert az ügyesség hivatalból üldözendőnek találta a panaszt s megvádolta *Weszelyt*, közben pedig *Stark* a kórházban meghalt.

(A tárgyalás.)

Az ügyet *Sárkány Lajos* dr. bíró elnöklése alatt ma tárgyalta a törvényszék, mely előtt a közvédat *Gruber Alajos* dr. királyi ügyész képviselte, védőként *Lengyel Zoltán* dr. országgyűlési képviselő szerepelt.

Legelőbb a vádlottat hallgatták ki. Ifj. *Weszely József*, egy hebegő, szánalmas alak, elismerte, hogy *Stark* megbízta, hogy *Ottlakáról* szervezzen egy küldöttséget a miniszterelnökhöz.

Elnök: Ki adta önnek a pénzt?

Vádlott: Én *Stark* Elektől kaptam a kilnikán.

— Mennyi volt az összeg?

— 1550 korona. De úgy tudom, hogy *Stark* többet kapott erre a célra *Vojnarovich* altábornagytól.

— Mit tett ön a pénzzel?

— Mivel nekem is volt 70—80 forintom, este egy kicsit mulatni mentem a *Sturm* pincébe s reggelre mindössze nyolc forintom maradt.

— Elitta az egészet?

— Két nővel mulattam s velük távoztam is. Mikor aztán reggel felébredtem egy kis szállódban, nem volt meg a külön tett 1550 korona „hivatsos” pénz sem. Vagy elvesztettem, vagy ellopták. Egy levélben megírtam *Starknak*, hogy a pénzt elvertem, de biztatam, hogy ne féljen semmit, behozzuk ezt még, ha *Torjai* terve sikerül. Egyben arra is kértem, hogy ne jelentsen fel.

— Mi volt *Torjai* terve?

— Ő is küldöttséget akart szervezni.

Lengyel Zoltán dr. védő kéri, mint már a vizsgálat során is tette, *Vojnarovich* altábornagynak tanuként való megidézését, mert csak tőle tudható meg a pénz eredete s az, hogy vajjon ő formál-e ahoz tulajdonjogot? Annál fontosabb ennek a tisztázása, mert a panasztevő *Stark*, mielőtt meghalt, tanuk előtt olyan nyilatkozatot tett, hogy *Weszely* ellen tett panaszát visszavonni kívánja.

A törvényszék ez előterjesztésre azzal felelt, hogy a megidézésnek dolgában a szükséghez képest később fog határozni. Egyelőre a megidézett tanukat hallgatják ki.

(Tábornok a játékban.)

Torjai Ferenc volt az első tanu, aki az ügy minden részletébe be volt avatva.

Elnök: Mi az ön foglalkozása?

Tanu: Magánhivatalnok vagyok.

— Minő állásban?

— Állás nélkül. (Derűtség.)

— Tehát ön tudott erről a *Stark-Weszely* dologról?

— Igen, de csak mint *Starknak* a barátja.

Emondta ezután a tanu, hogy *Stark* beteg lévén, a klinikára ment s ekkor adta át *Weszelynek* az 1500 koronát. Egyébként *Stark* a halála előtt ugyancsak előtte mondotta, hogy vonják vissza a *Weszely* ellen tett feljelentést. Sőt, hogy ezt meglehesse a nevében, meghatalmazást adott neki, azonban ez elkallódott. Emondta, hogy a vádlott 80 korona napidíj mellett köteles lett volna leutazni *Ottlakára* és megszervezni a küldöttséget.

Lengyel Zoltán védő: Tud arról tanu, hogy

Vojnarovich tábornok megfordult *Stark* lakásán?

— Ugy tudom, igen.

— Többször adott megbízást *Starknak* ilyen küldöttségek verbuválásra?

Elnök: Erre nem tartozik felelni!

Védő: De azt tudja, hogy kié volt az a pénz, amit *Stark* csak kezel?

Tanu: Hát . . . kérem . . .

— Itt az igazat tartozik megmondani.

— Vagy 2000 forintot kezel.

— Tehát csak kezel? Foglalkoztak önök akkor többen ezzel a szép mesterséggel?

— De . . . kérem . . . erre talán nem kell felelnem.

Elnök: Nem tartozik.

Védő: No, szép. Hát azt mondja meg: ki-vel kellett *Starknak* elszámolnia?

Tanu: Kivel? Azt hiszem, akitől a pénzt kapta . . .

— De önnek tudnia kell, hogy *Vojnarovichnak*, aki többször ott is járt?

— Erre én nem felelhetek.

Elnök: Hagyjuk is ezt.

Most az elhalt *Stark* nővérének, *Stark Sárának* a kihaligatása következett. A bátyja dolgairól nem igen tud, *Weszelyt* ismerte.

Védő: Hát *Vojnarovich* járt-e önnél?

— Vagy kétszer.

— Tud arról, hogy a boldogult bátyja halmi deputációk szervezésével foglalkozott?

— Csak később olvastam a lapokban.

— Ezekről beszélt vele a tábornok?

— Nem tudom. Én, kérem, mint afféle tudatlan lány, nem avatkoztam a — magas politikába. (Nagy derűtség.)

Ezután felolvasták *Torjai Jenő* rákospalotai gazdatiszt tanuvallomását, melyben emondja, hogy *Weszely* őt hívta meg *Ottlakára* segítségül a küldöttség szervezésére.

Lengyel Zoltán dr. védő újból kéri *Vojnarovich* tábornoknak és *Kriesán József* ev. lelkész feleségének kihallgatását, hogy tisztázzák a kérdés, ki adta s mily célra a pénzt, másrészt, hogy *Stark* visszavonta-e panaszát *Weszely* ellen?

Gruber dr. ügyész ellenzi a védő kérelmét, mert főlösegesnek tartja az ügy politikai hátterét feszegetni.

A bíróság, tekintettel arra, hogy a tényállást teljesen tisztán látja, nem ad helyet a védő kérésének és az elnök megindítja a perbeszédet.

(Kié a pénz?)

Gruber Alajos dr. kir. ügyész bebizonyított-nak látja a sikkasztást s mert a dolog politikai háttere mellékes, kéri a vádlottat bűnszök nyilvánítani s megfelelő büntetéssel illetni.

Lengyel Zoltán dr. védő nem osztja a közvadász nézetét. Nem tudja ugyanis a bíróság, hogy kié volt a pénz tulajdonképen s ha nincs magánjogi igény, még kevésbé lehet büntetőjogi felelősségről szó. Az az 1500 korona senki pénze. Piszkos volt az eredete és még piszkosabb a rendeltetése. *Vojnarovich* tábornok, ha tőle eredt, nemhogy visszakövetelné, de tán kétannyit is fizetett volna, csak ne tárgyalják a részleteket itt a büntetőbíró előtt nyilvánosan. *Stark* meg visszavonta a vádját. Különbpedig úgy áll a dolog, hogy annak a pénznek a pusztulása a legjobban ment végbe úgy, amint végbe ment. Jobb, hogy *Weszely* elmulatolt, mintha báró *Fejérváry*nak egy deputációt fogtak rajta s bolondítják a nemzetet és a külföldet. Az ilyen becsstelen pénzzel különben sem szokás elszámolni, azon csak osztzkodnak a marhalócok. Ha *Weszelytől* nem lopják el, vagy nem veri el, s egyszerűen megtartva azt magának, vidáman kávézgatni jár vele a Pan-

nonlába, Vojnarovich tábornok ur soha vissza nem kéri tőle. A jóanság, a becsület nevében a vádlott felmentését kéri. De ha a törvény szavai nem is engedelmesnek felmentést — fejezte be a védő — azt mindenesetre hiszem, hogy a bíróság nem fogja védenet nagyobb büntetéssel sújtani, mint amennyit máris elszentvedett a vizsgálati fogsággal.

A törvényszék rövid tanácskozás után megállapította a sikkasztást, de azt a 92. §. alkalmazásával vétségé fokozva le, Wessely Józsefet három havi fogháza ítélté. Ebből is 88 napot kitöltöttnek vesznek. A kártérítés tekintetében a bíróság, kérelem hiányában nem intézkedhetett.

A közbíró megnyugodott, de a védő felbuzgását jelentett be.

Wesselyt szabadlábra helyezték.

A papírgyárat elviszik.

A sztrájk következményei.

Vád a hatóság ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Az aradi szalmaanyag-gyárban kiűtött sztrájk végeredményében valószínűleg azaz fog végződni, hogy Aradon egy ipari vállalatot kevesebb lesz. Ha ugyanis a sztrájkolók a gyár igazgatósága által meghatározott feltételek mellett, pár napon belül nem hajlandók ismét munkába állni, úgy a bécsi vállalat a gyár üzemét beszünteti és a gyárat Aradról máshová telepíti át.

Az iparhatóság által kiadott hivatalos kommuniké erről ugyan mélységesen hallgat és azt mondja csupán, hogy a gyár a munkások könyveit holnap kiadja és a sztrájkolók helyett új munkásokat fogad, de — mint jó forrásból értesülünk — a vállalatnak eltökélt szándéka beszüntetni a gyár üzemét, mert az igazgatóság szerint az aradi szalmaanyag-gyár amugy sem jövedelmez a vállalatnak semmit, sőt a hatóság kicsinyeskedése miatt még kellemetlenségekkel is jár.

A Magyar szalmaanyag-gyár részvénytársaság cége alatt bejegyzett aradi gyár tudvalevőleg a monarchia legnagyobb papírgyári vállalatának, a neusiedli és péterfalvi papírgyárak részvénytársaságának tulajdonát képezi és a központi igazgatása Bécsben van.

A ma beállott váratlan fordulatról alábbi tudósításunk számol be:

Az aradi szalmaanyag-gyárban kiűtött sztrájk elintézésére tegnap este Bécsből megérkezett Aradra Tennenbaum Lajos igazgató, aki a Bécsben székelő vállalatnak kilenc gyárat igazgatja és mintegy tizenkétezer munkással dolgoztat. Tennenbaum mindenekelőtt a gyár kereseti ki-mutatásairól szóló jelentéseket vizsgálta meg és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a munkásokat a vállalat egy gyárában sem fizetik olyan jól, mint éppen Aradon.

A ma esti békéltetési tárgyaláson a gyár igazgatósága mégis hajlandónak mutatkozott 5 százalékos béremelésre, ami egy vagon szalmánál 14 korona ráfizetést jelent. A munkásoknak azt a követelését, hogy a gyár bocsássa el a munkavezetőt, az igazgatóság nem hajlandó teljesíteni, mert erre nézve nem forog fenn ok. Igaz

ugyan, hogy a munkavezető egy munkást elbocsátott, de — mint azt Tennenbaum kiderítette — ez azért történt, mert az illető munkás hanyag volt és gyakorta későn állott a munkába.

Mint hogy a munkások ilyen feltételek mellett nem mutatkoztak hajlandóknak a sztrájkot beszüntetni és munkába állani, Tennenbaum kijelentette, hogy a gyárat, — amely különben sem jövedelmező és amely amellet még a hatóság kicsinyeskedésével is kénytelen küzdeni, — felosztja az igazgatóság és az anyagot feldolgozás céljából egy másik gyárba viszi át.

Az iparhatóság a mai eredménytelen békéltetési tárgyalásról, amelyet Zubor Andor h. iparhatósági biztos vezetett, az alábbi kommunikét adta ki:

A szalmaanyag-gyári sztrájk ügyében a békéltetési tárgyalások megkezdődtek s a mai nap folyamán délelőn és délután tárgyaltak a gyár képviselőiben Tennenbaum Lajos és Németi Emil igazgatók, valamint a munkások küldöttei. A gyári munkások követeléseiket négy pontban foglalták össze, nevezetesen az akkord munka eltörlését, 40 százalékos béremelést, egyik munkavezető elbocsátását, valamint a munkavezetők részéről megfelelő bánásmódot követeltek.

A gyár igazgatósága a 40 százalékos béremelés helyett általában 10 fillér napi béremelést ajánlott fel a munkásoknak, ami az akkord-összege 1 naponta csaknem 40 fillér többletet jelent, ezenkívül az elbocsátani kért munkavezetőt eddigi működési köréből elvonnai ígérte s az ellene emelt panaszok megvizsgálását helyezte kiállításba.

A munkások a feltételeket nem fogadták el, mire a gyár igazgatósága kijelentette, hogy a munkások könyveit holnap kiadja és új munkásokat fogad fel.

A gyári munkások bevonták a sztrájkba a kocsisokat is.

A békéltetési tárgyaláson résztvett Siengl Andor kir. iparfelügyelő is.

A gyár igazgatósága, amint az iparhatóság jelenti, holnap csakugyan új munkásokat fogad fel, de ezek csak addig fognak ott dolgozni, amíg a gyár áttelepítése megtörténik.

Elítélés után — felmentés.

(Az aradi esküdtszék szennázója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Négy napig tartó tárgyalás után, ma hozott ítéletet az aradi esküdtszék Pántye Adám és Pántye Pável gyilkossági ügyében. Az ügy másodikban került az aradi esküdtszék elé, amennyiben az esküdtszéknek a múlt évben hozott ítéletét a Kuria alaki okokból feloldotta és új tárgyalás megtartására utasította az aradi esküdtszék, amely első ízben Pántye Adámot 15 évi, Pántye Pávelt pedig 7 évi fegyházra ítélté.

A két Pántye azért került a vádlottak padjára, mert 1904. november 27-ikén Borosbessen állítólag meggyilkolták Vladucz Áront. A jelzett napon este a borosbesseni Bildhauer féle korcsmában mulatott Pántye Adám és testvére Pável. Dözsölés után a két Pántye Tamás Nikoláj éjjeli őrrrel az utca sarkán lévő buvhelyen lesbe állottak s ott várták meg Vladucz Áront. Egy fél óra múlva arra is haladt Vladucz, mire Pántye Adám rásütötte fegyverét. Vladucz a lövéstől szíven találva, holtan rogyott össze. Így

szólt a vádirat, de a vádlottak tagadták a terhükre rótt bűncselekményt.

Az aradi esküdtszék múlt évben tartott tárgyalásán, amelyen a vádlottakat súlyosan elítélték, Köller János bíró vezette, míg a mostani újabb tárgyaláson Bittó József bíró elnökölt. Ezen az új tárgyaláson újból kihallgatták az összes tanukat. A kihallgatás, tekintettel a tanuk nagy számára, három napig tartott. A bizonyítási eljárást csak ma délután fejezték be, mire a pörbeszédre került a sor.

Fikler Károly kir. ügyész vádbeszéde után Suciú János dr. terjesztette elő a védelmet és főleg az újabb felmerült bizonyítékokat ismertette.

Az esküdtek azután ítélethozatalra vonultak vissza és hosszabb tanácskozás után nem büntetést jelentettek ki a vádlottakat, mire a bíróság Pántye Adámot és Pávelt felmentette a vád alól és azonnal szabadlábra helyezte őket.

Az esküdtek meglepő verdiktje nagy fel-tűnést keltett és sok kritikára adott okot a törvényszéken. Tizenöt, illetve hét évi fegyház után felmentés, — ez csakugyan furcsa egy igazmondás. Általában azt hiszik, hogy az esküdteket a Kuria az a végzése befolyásolta, illetve tévesztette meg, amelyivel az előbbi ítéletet alaki okokból feloldotta.

Egy női Balthazár a rendőrségen.

(Eltűntetett koronák.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Sokat mulatott a múlt héten az aradi közönség Balthazárnak, a közkedvelt bűvésznek ördöngös mutatványain. A kártya-produkciók, a rózsák elővarázslása, a beszélő babák mind olyan mutatványok voltak, amelyeknek nyomában a csodálkozás moraja zúgott végig az aronában. De különösen a pénzdarabok elővarázslása és eltűntetése volt az, amely szerfölött tetszett a karzati közönségnek. Zugó tapssal és derűs kacagással honorálta a telt ház Balthazárnak ezt a pompás, kézi ügyességen alapuló mutatványát. Legjobban talán egy Junghauser Rezsóné nevű hölgy tapsolt. Junghauserné annyira fellelkesítették Balthazár mutatványai, hogy ő is a bűvészet terére lépett és sikerült is neki több pénzdarabot elvarázsolnia. A nőbe oltott Balthazár azonban még sem olyan ügyes, mint mestere, mert tegnap rejtávesztett és mutatványaiért a bíróság előtt fog felelni.

A sikertelen bűvészkedésről alábbi tudósításunk szól:

A napokban az aradi vasúti állomás tözsdéjében megjelent egy középkorú nő és arra kérte az elárusító leányt, hogy adjon neki kevésbé elkoptatott koronákat és forintokat. Elmondta, hogy gazdája, aki cirkuszigazgató, bizta meg új forintos és kotonás darabok beszerzésével. Az új pénzekből a cirkuszigazgató állítólag emléktűket készített és ezeket a cirkuszban kisorsolta.

Az elárusító leány kissé különösnek találta ugyan a kérelmet, de a magát lovarnónak mondó asszony rábeszélésére mégis hajlandó volt a cserére és több új pénzdarabot tett az asszony elé. A lovarnó erre négy darab egy koronást válogatott ki a pénzekből és helyükbe más négy koronát adott. Távozása után az elárusító leány úgy vette észre, hogy az asztalra tett pénzből több hiányzik, mint négy korona. Ebben azonban nem volt bizonyos és mint hogy a lovarnó előtte cserélte ki a pénzt, azt hitte, hogy tévedett.

Másnap Junghauser Rezsóné, „a lovarnó” újból megjelent a tözsdé ablakánál és ismét

pénzcsérére kérte fel az elárúsító kisasszonyt, aki dacára, hogy gyanus volt előtte a dolog, nem tért ki a kérelem elől, de Junghauserné távozása után a kisasszony ismét azt tapasztalta, hogy az asztalra kitett pénzből több hiányzik, mint a menyit Junghauserné kicserélt. Erre figyelmessé tette a rendőrséget, ahol azt a tanácsot adták neki, hogy ha a lovarnő újból megjelenik, megszámlált pénzt tegyen elébe.

Junghauserné mit sem sejtve, tegnap újból megjelent és megismételte kérelmét. Az elárúsító erre huszonnégy darab egy koronást és három darab egy forintost tett a lovarnő elé, aki szokásához híven szakértelemmel vizsgálta meg a pénzdarabokat és alapos szemle után négy darab egy koronást ki is választott, azután pedig elköszönt. A lesben álló detektív azonban feltartóztatta a lovarnőt mindaddig, amíg a megkárosított trafikosnő megszámlálta a pénzt. A számlálás után kitűnt, hogy a kicserélt pénzen kívül még három darab egy koronás hiányzik.

A detektív erre a rendőrségre vitte Junghausernét, aki hevesen tiltakozott a vád ellen. A rendőrségen azonban kitűnt, hogy a nőbe oltott Balthazar nem mondott igazat, mert számos olyan tárgy volt birtokában, amelyekhez csak görbe u'on ju hatott.

A villámgyorskezüasszonyt, aui a világot jelentő deszkákon is bátran produkálhatná mesés kézi ügyességét, a rendőrség átvezette a járásbíróshoz, ahol a napokban ítélkeznek fölötte.

Megint a tifusz.

Tizenkilenc beteg.

A főorvos nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 13.

Ma olyan hírek szállingóztak a városban, hogy a tifuszjárvány ismét nagyobb mérvet öltött, olyannyira, hogy a veszedelem majdnem olyan arányokban dühög, mint két évvel ezelőtt. A hír természetesen érthető izgatottságot keltett és különösen a Nagy Sándor-utca lakosait félemlítette meg, mert szélében beszéltek, hogy a Nagy Sándor-utca a járvány főfészke és hogy ezen utca lakosai közül pár napon belül hatan betegedtek meg a tifusz jelenségei között.

Azt is beszéltek, hogy az orvosi hivatal, dacára a veszedelemnek, elmulasztotta megtenni a szükség s óvintézkedést és hogy ilyképen imminens veszély fenyegeti nemcsak a Nagy Sándor-utcában lakókat, hanem Arad egész lakosságát.

A komoly aggodalmakat okozott hír folytán egyik munkatársunk ma felkereste Posgay Lajos dr. tisztí főorvost, hogy tőle kérjen felvilágosítást: vajjon igazán oly nagymérvű a járvány és tény-e, hogy az óvintézkedések megtételét az orvosi hivatal elmulasztotta? Posgay Lajos dr. kijelentette, hogy a hír nagy mértékben túlzott, az pedig valótlanság, mintha a szükséges intézkedések megtétele körül mulasztás terhelné az orvosi hivatalt.

A főorvos munkatársunk előtt így nyilatkozott:

— Nagyon különösnek találom, hogy egyesek túlzott hírek terjesztésével akarják fokozni azt az aggodalmat, amely a közönségben a járványos betegséggel szemben természetesen mégis

A hírekből mindössze annyi igaz, hogy jelenleg 19 tifusz-beteg fekszik a közkórházban. Ezek közül csak 13-an aradiak, hatan pedig a megyéből kerültek a közkórházba. Igaz, hogy ez a szám rosszabbodást jelent, mert a múlt hónapban csak 11-en betegedtek meg tifuszban, de valótlanság az, hogy a járvány lokalizálta volna magát, mert a mostani esetek nem egy helyen, hanem esetenként, szélszórta fordulnak elő az egész város területén.

Az orvosi hivatal egyébként mindenütt megtette a szükséges óvintézkedéseket és e részben mulasztás senkit sem terhel. A múlt év szeptemberében szintén 19 tifusz eset fordult elő. Komolyabb veszedelemtől ebben az évben sem kell tartani, mert az orvosi hivatal tudatában van kötelességének és megteszi a legmesszebbmenő óvintézkedéseket.

Eddig a főorvos nyilatkozata, amely a mai rémhírek után némileg megnyugtató. A kettőzött óvatosság ezért még sem árt és a főorvos jól teszi, ha a „legmesszebbmenő óvintézkedéseket” nemcsak elrendeli, de a leghigorubbban ellenőrzi is.

A zsarnok önkény.

Holttestszállítás en gros.

(Ki tud nagyobbat mondani?)

Arad, szeptember 13.

A Népszava mai száma a szalmapapirgyári balcsétról terjedelmes tudósítást közöl, melyben élénk fantáziával a következőket írja:

Megtörtént a múltban, hogy a szerencsétlenül járt munkást elszikkasztották és jáklyafény néli, a késő éjjeli órákban temették el. Ezért a munkások már déli 12 órakor kivonultak — mintegy kétszáz — a temető halottasházához. A halottasház ajtaján kifüggesztett gyászjelentés szerint délután 1 órakor kellett volna a temetésnek megörténnie. A hatóság pletykáit a legellentétebb híreket kolportálták ezzel szemben. Két munkást tanusnak behívták a boncoláshoz. A vizsgálóbíró, amikor az egyik tanu kijelentette, hogy az eset nem úgy történt, ahogy a vizsgálóbíró mondja, le is akarta tartóztatni. Eközben folyton gyülekeztek a munkások. Ötven főre rugó tömeg állt körül a halottasház körül. A halottat este 6 óra után adták ki. A tömeg ekkorra már hateres főnyire szaporodott. A temetés után a menet megindult a mintegy egy órányira fekvő „Munkás Otthon” felé. Mire az otthonba értek, már hateres főnyire szaporodott a menet. A hatóság megrökönyödött, mert piszkos manipulációja nem sikerülhetett.

Hát ez az. Bátorkodunk ezek után ama szerény véleményünknek kifejezést adni, hogy a Népszava tudósítója a munkásság ellen rosszindulattal vezérelve, kissé nagyon is enyhén írta le az esetet, mert az valójában így történt:

Miután Aradon valószínűleg rendszerre vált a munkások testek elszikkasztása, a miután már több ízben megtörtént, hogy a gyarak igazgatói nagyobb mennyiségű holttest elszikkasztása után Amerikába szöktek, szűrtéggessé vált, hogy ezután minden munkástemetést ellenőrizzen a proetárnép. Ezért a munkások, — mintegy huszszáz kivonultak a temetőbe, hogy az elföldelést lássák. A hatóság tudomást vett az esetről és kétszáz titkosrendőrt küldött a tömeg közé. A titkosrendőrök nagyrészt nőnek voltak öltözve és mindenáron félre akarták vezetni a temető árkába a népet. Azt híresztelték, hogy a halott nem is halt meg, de amennyiben mégis meghalt, akkor is már 1906 január 1-én eltemették. Azt is mondták, hogy csak tetsz halálról van szó, már pedig, ha a halál valakinek tetszik, az ellen senkinek sem lehet kifogása. Ezelőtt a vizsgálóbíró három munkást le akart tartóztatni,

mert ezek ráéptek az anyafő dre, amiben a vizsgálóbíró felmenő ágbeli rokon megsértését látta. Az egyik tanu a hatósági orvos tévedéséből felboncolta.

Eközben a nép folyton szaporodott. Hatvanöt ezer ember énekelte a Marsaillest, kik között különösen a siketnémák csoportja keltett nagy feltűnést.

Mikor végre a halottat kiadták, már sűrű és sötét lett az éj, a déli szél dühöngött, az ércakacs pedig rémesen csikorgott. A sötétben mit sem lehetett látni. A tömeg szemlátomást nőtt s mintegy nyolcszáz ezer főre emelkedett. A tolongás akkora volt, hogy véletlenségből két elevent is eltemettek. A temetés után a tizenhétmillió főre szaporodott menet bevonult a Munkás Otthonba, ahonnan azonban négyen kiszorultak, mert már nem volt a nagyvilágon számukra hely.

A főkapitány, a polgármester, a főispán, a vizsgálóbíró és a törvénytudó elnök, kiknek gyalázatos manipulációi nem sikerültek, ijedtükben megnémultak és így kiáltottak fel:

— Jaj, kiáltva!

Igy történt az eset, nem pedig úgy, amint azt tökéve. rokonszenvező tudósító megírta.

— zab.

Bánffy a kiegyezésről.

A szakbizottságok delegálása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 13.

A magyar és osztrák miniszterelnökök között létrejött megállapodás értelmében az Ausztria és Magyarország között kötendő gazdasági kiegyezésről a két osztály szakbizottságai fognak tárgyalni. A szakbizottságok tárgyalásai szeptember hónap 13-án kezdődnek meg Bécsben és pedig a mostani alkalommal, az eddigi gyakorlatból eltérőleg, a bizottságok közvetlenül fognak tárgyalni egymással.

A magyar bizottság álláspontja az lesz, hogy a megegyezés vámszerződési alapon jöjjön létre. Annyi bizonyos, — és az ismételt elhangzott kormányki-jelentésekből is ösmeretes — hogy a Széll-Körber féle kiegyezésből magyar részről semmi esetre sem engednek.

A kormány tagjai holnap tanácskozási gyűlést össze, amelyen a miniszterek valamennyien részt vesznek. A kabinet tagjai a folyó ügyeket intézik el, megbeszélnek a politikai helyzetet és megkezdik az 1907. évi költségvetés tárgyalását. Kijelölik továbbá azt a szakbizottságot, amely e hó 18-ikán megkezdí a kiegyezési tárgyalásokat az osztrák szakbizottságokkal.

Bánffy Dezső báró ma egy hírlapíró előtt így nyilatkozott a kiegyezési tárgyalásokról:

— Mindenki tisztában lehet vele, hogy Beck bárónak nincsen egészen rendben a szénája. Beck nagy hangon beszél, hogy azt higgyék, hogy nem fél s épen ezzel akarja leplezni félelmét. Határozottan állíthatom, hogy az osztrák miniszterelnököt legfelsőbb helyről figyelmeztették nyomtatékosan a magyar álláspont igazságára, vagyis megértették vele, hogy igenis tekintettel kell lennie a magyar politikában beálló gyökeres változásokra és a függetlenségi párt megmaradhatóságát legalább az átmeneti időszakra nem szabad kockáztatni.

IRODALOM ES MUVESZET.

Kapunyitás előtt.

Arad, szeptember 13.

Napok óta lázas készülődéssel csinostják és takarítják a kőszínházat, festők, kőművesek javítják és szépítik a színház minden zugát. Tizenkét asszony porol, surol egész nap, hogy mire a színház kapui megnyitnak, tiszta, barátságos otthont találjon a közönség a nézőtérben, a színészek a színpadon és az öltözőkben. A takarítás, festés, csinostás eltart vagy 8—10 napig, azután jönnek a légszesz és a villany felszerelők, hogy szeptember 30-ikán akadálytalanul megnyitható legyen a színház.

Gonda is ott gubbaszt a nyári pénztár főrácsozata mögött, várja a „jó közönséget” és szívszorongva lesi a legeslegújabb bérlő publikumot, hogy az A. B. C.-nek melyik betűjére esik a választása? Faggatják is sokan uton-uttfélen, hogy hát az idén melyik napra volna legjobb bérelni, de nem akar befolyásolni senkit, béreljen ki-ki arra, a mire kedve tartja. Pár nap múlva ugy is hiába kérdezik, mert alig van már páholy, nagyobb részét még májusban lefoglalták az élelmesebbek. A mi maradt az első emeleten, azt meg most szedik széjjel, úgy, hogy szeptember 20-ikára hírmondója sem marad a páholyoknak. A kik még igényt tartanak egy-egy páholyra, vagy pedig megfelelő jó földszinti támlásszékre, keressék fel melőbb a színházi pénztárt. Azok a bérlők pedig, akik aláírásukkal bizonyos helyeket már lefoglaltak, siessenek azt kiváltani, mert az előjegyzések alól senkit sem mentenek fel.

Bérlési árak: I. emeleti proscénium páholy 60 A, vagy B, vagy C bérlésre 607 kor. 80 fillér, közép nagypáholy 529 kor. 20 fillér, Alsó vagy I. emeleti páholy 404 kor. 60 fill., I. rendű támlásszék 118 kor. 40 f., II. rendű támlásszék 90 kor. 72 f., III. rendű támlásszék 75 korona 60 fillér.

HIREK.

— Háboru a Balkánon. Konstantinápolyból táviratozzák: A porta a nagyhatalmak képviselőihez hosszú jegyzéket intézett, amelynek az a célja, hogy a porta előkészítse a nagyhatalmakat komoly katonai intézkedéseire. A porta kijelenti, hogy nem nézheti tétlenül Bulgária hadi készülődéseit s elhatározta, hogy hasonló katonai intézkedéseket tesz.

— Kossuth Ferenc Budapesten. Budapestről táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ma reggel Herkulesfürdőről a rendes gyorsvonattal délután két órakor érkezett meg Budapestre, a nyugati pályaudvaron, ahol Sztéryny József államtitkár és Ludwig Gyula, a Máv. elnökgazdája jelentek meg fogadtatására. Kivülük még egész sereg képviselő várta a minisztert. Kossuth, amikor leszállott a vonatról, legelőször Sztéryny üdvözlését fogadta. A tudakozódásokra kijelentette, hogy jól érzi magát. Az üdvözlések után Sztérynyvel a lakására hajtatott. Utközben a közönség zajos ovációban részesítette Kossuthot, aki megérkezése után Sztérynyvel több fontos ügyet intézett el.

— A dalmáciai hadgyakorlatok. Lisszából táviratozzák: Ferenc Ferdinánd trónörökös főherceg a Miramare yachton tegnap reggel 8 órakor Lisszába érkezett, a hol Nardeti helytartó és a hatóságok fejei üdvözölték. A polgármester és a püspök beszédeket intéztek a főherceghez, ki ezekre válaszolt. A főherceg ezután a

temetőbe ment, a hol a 1866. évi tengeri ütközetben elesettek síremlékére ő felsége nevében is koszorút helyezett el. A főherceg ezután visszatért a hajóra, előzőleg elbucszván a polgármestertől, a püspöktől és a többi megjelent személyiségektől. Meleda szigetére érkezvén, a főherceg este 9 óráig igen élénk figyelemmel kísérte a kombinált tengeri ütközet lefolyását, mire a Miramare Ragusa felé indult. Gravoza, valamint a közeli városok fényesen ki voltak világítva.

Raguzából sürgönyzik: Ferenc Ferdinánd főherceg ma reggel megjelent Gravozában, a csapatok partra szállásánál. Azután kocsin Raguzát látogatta meg, ahonnan a zászlódiszt öltött város megtekintése után visszautazott Gravozába. Dél előtt 11 órakor pedig elutazott a Trebinje felé a szárazföldi hadgyakorlatok színhelyére.

— Az evang. templomszentelés. E hó 16-ikán lesz az aradi új ág. hitvallásu evangélikus templom felszentelése. A templomot Sárkány Sámuel nyug. püspök fogja felszentelni, aki szombaton a délutáni személyvonattal érkezik Aradra. Aradváros nevében Institoris Kálmán polgármester fogadja a magas egyházi és üdvözlésére az egyház presbiterai testületileg vonulnak ki az állomásra. Egy három tagu küldöttség: Ábragy Lajos, Knéffel Lajos és Fajda János Békés-Csabáig elébe utazik. A tanuló ifjuság a bevonulásnál a templom oldalán fog sorfalat képezni. Az egyház nevében itt Friszl Lajos lelkész üdvözlöi a püspököt. A templomi ünnepek sorrendjében feltűnést fog kelteni a templomi énekhar gyönyörű éneke. A kar Sperber Frigyes vezetése alatt az „Erős várunk nekünk az Isten” című éneket fogja előadni, amelyből a próbák folynak szorgalmasan. Miután a templomba csakis belépő jeggyel lehet bejutni, a rendező bizottság arra kéri a meghívott vendégeket s az egyházi híveket, hogy jegyet magukkal vigyék és kívánatra mutassák fel. S tekintettel arra, hogy minden jegy elfogyott, a bizottság kéri a közönséget, hogy torlódások elkerülése céljából helyét mindenki vasárnap délelőtt fél tíz óráig foglalja el. A vasárnap esti táncestély rendezősége is buzgon működik s a mulatság minden tekintetben sikerültnék ígérkezik.

— Cseresnyések nyugdíja. Budapestről táviratozzák: A Fejérváry-kormány által kinevezett főispánok nyugdíjügye mindeideig csak részben van rendezve, amennyiben csak ama főispánok nyugdíját utaltványozta ki Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, akik főispánságukat megelőzőleg már állami szolgálatban állottak. A többiek nyugdíjára vonatkozólag a Wekerle-kabinet még nem intézkedett. Ezek közül hárman: Cseresnyés János csanádi, Badis Ottó soproni és Szabó Lajos honti főispán, akik főispánságuk előtt hosszú ideig közigazgatási szolgálatban voltak, a jelenlegi kormánytól nyugdíjilletményük kiutaltványozását kérték. Andrássy elutasítólag intézte el kérelmüket, de egyben leiratban értesítette őket, hogy a király nyugdíjilletményüknek megfelelően külön kegydíjat állapított meg részükre.

— Solyom Andor előléptetése. Liszkay Jenő miniszteri tanácsos, az igazságügyminisztérium építkezési osztályának vezetője nyugalomba vonult. Polónyi Géza igazságügyminiszter helyébe Gyulányi Lajos miniszteri tanácsost, az elnöki ügyosztály vezetőjét nevezte ki, akinek a helyébe viszont Solyom Andor osztálytanácsost bizta meg az elnöki ügyosztály vezetésével. Solyom Andor, akít ez az előléptetés ért, aradi származásu ember. Itt végezte tanulmányait, pályáját is az aradi törvényszéknél mint joggyakornok és aljegyző kezdte meg, s ez időben újságíróskodással is foglalkozott. Mint albró az igazságügyminisztériumba jutott, a hol rövid idő alatt igen szép karriert futott meg. Nemrég nevezték ki címzetes osztálytanácsosnak és most egy olyan reszort vezetésével bízták meg, a melyet eddig valóságos miniszteri tanácsos töltött be. Az előléptetést szinte önként hozzák kapcsolatba azzal a ténnyel, a mely Aradon köztudomásu: hogy Solyom Andor osztálytanácsos Polónyi Géza igazságügyminiszternek, az utóbbinak neje révén, rokona. A darabont-uralom idején, a mikor az hírlett, hogy Lányi Bertalan igazságügyminiszter az ellenálló budapesti ügyvédi kamarához kormánybiztost nevez ki, azt beszélték, hogy Solyom Andor van kiszemelve kormánybiztosnak a felfüggesztett ügyvédi kamarához. Ez a hír különben megerősítetlen maradt. Solyom Andor gyakori vendége Aradnak, a hol a bíról és egyéb körökben sok barátja és ismerőse van. Az idel nyáron is itt töltötte szabadságidejét rokonainál.

— A csabai petíció. A legutóbbi országgyűlési képviselőválasztáson kisebbségben maradt Bakos-párt petícióval támadta meg Békéscsaba képviselőjének, Achim L. Andrásnak a mandátumát. A petícionálók az Achim-párt etetésére, itatására és terrorizmusára alapította kérvényét, amelyben megsemmisíteni kéri Achim L. Andrásnak a mandátumát. A csabai petíció holnap, pénteken kerül nyilvános ülésen a Kuria asztalára. A legfelsőbb bíróság ekkor fogja eldönteni, hogy van e alapja a petícióban felsorolt vádoknak s amennyiben úgy találja, hogy a vádak alaposak, elrendeli a vizsgálatot. Ez esetben a nagyarányu pör vizsgálatára, amelyben tömémentelen tanu kihallgatása válik szükségessé, a Kuria a nagyváradi kir. ítélőtáblának ad megbízatást, amelynek egyik bírása kiszáll Csabára és ott folytatja le a vizsgálatot. A petícionálókat Ragályi Lajos dr. budapesti ügyvéd képviseli, a mandátumot pedig Tetélemy Ármán dr. fővárosi ügyvéd védi.

— Elhunyt hírlapíró. Budapestről táviratozzák: Kovács Gyula, a Budapesti Hírlap munkatársa és szerkesztőségi titkára ma reggel Dormándon agyhártyagyulladásban meghalt. Tehetséges újságíró volt s mint titkár, munkáját nagy előzékenységgel végezte. Költő is volt. Versei a legjobb szépirodalmi lapokban és a nagy naplajok ünnepi számaiban jelentek meg. Chorin Géza több dalát megzenésítette. Vasárnap egészségesen utazott el családja látogatására; ott támadt betegsége, amely hirtelen ölte meg. Kovács Gyula holttestét szombaton délután temetik el Ezerben.

— Házasságok. Félpeger Andor csanád megyei földbirtokos e hó 15-én szombaton délután 5 órakor tartja esküvőjét az aradi minorita templomban Bemda Ilonka kisasszonnyal. Az esküt a dombegyházi esperes-plébános végzi. Jónás Ernő honvédszakaszvezető Szabadkán házasságot kötött Feigl Adéllal.

— Kérés a közönséghez. Az aradi füszer, csemege- és gyarmatárkereskedők közös akarral elhatározták, hogy üzleteiket szeptember 15-től kezdve valamennyien est 8 órakor zárják. A kereskedőket, körünk felhívására, az vezette ezen elhatározásukban, hogy ugy alkalmazottainknak, mint maguknak módot adjanak a napi fárasztó munka után kívánatos kellő pihenésre, emberi nyugalomra. Ez a kötelező egyezmény f. évi szeptember 15-én, szombaton életbe lép. Erre a t. közönséget figyelmeztetjük és kérjük, hogy e naptól fogva összes bevásárlásait est 8 óráig intézze el, nehogy a zá-

róra pontos betartása körül akadályok merüljenek fel, s nehogy a nyolc óráig való vásárlás elmulasztása bárkinek is kellemetlenséget okozzon. A mint más városokban történt, az aradi közönség is a maga részéről járuljon hozzá, hogy az aradi kereskedő-osztálynak ez a méltányos egyezménye, az esti nyolc órai záróra minden zavar nélkül lépjen életbe. Az *Aradi Kereskedők Köre*.

— **A Hadik-huszárok szemléje.** A háziere-dünek képező 3. számú Hadik-huszárezred pótkerete augusztus 26-án egy tartalékos századot — mintegy 150 lovast — hívott be gyakorlatra, természetesen ez alkalommal a kiadott lovakat is berendelte. Ezen tartalékos századot, melynek fegyvergyakorlata szeptember 15-én végződik, tegnap megszemlélte Arnold Péter ezredes, aki az ezred törzsétől Grodekéből érkezett Aradra. A szemle a Csálai-erdő alatt folyt le, ahol nagyobb gyakorlatot tartottak, melynek végeztével a szokásos díszfelvonulás is megtörtént. — A gyakorlatok elvégzése után az ezredes beszédet tartott a tartalékosoknak, amelyben az ezred 200 éves tanulságos történetét fejtegette. Végül „Isten velük” szavakkal bucsuzott a tartalékosoktól, a szolgálatban levő legénységet pedig a közelebről érzésre oktatta. Az ezredes ezután a lovakat szemlélte meg, majd a különböző raktárakat vizsgálta. E raktárakat most nagyobbítják, amire Aradvármegye is 10,000 koronát szavazott meg. A raktárakban mintegy 1000 emberre és lóra szükséges szerelék nyer elhelyezést. Arnold ezredes a látottak felett a legteljesebb megelégedését nyilvánította *Standesky* és *Schütz* kapitányoknak. Az ezredes tegnap az esti vonattal utazott vissza Galiciába.

— **Új iskola-örvos.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a *Parcs* Gyula dr. állami tanítóképző intézeti orvos lemondása folytán megüresedett intézeti orvosi állással járó teendőket ellátásával ideiglenesen *Borsos Béla* dr. aradi járási orvost bízta meg.

— **Néptelenedik az Alföld.** Az országnak legtermékenyebb megyéiből, *Bécs* vármegyéből, a mint azt megállapították, naponként átlag 12 munkabíró ember vándorol ki külföldre kenyérkeresés céljából. Az évnek eddig lefolyt nyolc hónapjában 3000 ember hagyta el a megyét, ily arányban a még hátralévő négy hónap alatt ismét 1000 ember ragad vándorbotot. Egy tekintet a telekkönyvekbe — megadja a kivándorlás igaz okát. A vármegye 840,465 hektárnyi termő területének *kétharmad része latifundium* és egyharmad részén él a közel 800,000 nyi lakossága. Terem hát bőven a föld, de nem a nép számára; az csak izzad, dolgozik, hogy a néhány latifundiumosnak a millióit gyarapodjanak.

— **Csanádmegye kikerekítése.** *Makó* ról jelentik: Csanádmegye és Makó város illetékes tényezői már hosszabb idő óta foglalkoztatja az a terv, hogy a régi Csanádmegyét legalább megközelíthetőleg kiegészítetik s e célból *Torontálmegye nagyszentmiklósi járásának Csanádvármegyéhez leendő átsatolását* fogják szorgalmazni. A nagyszentmiklósi járásban is élénk rokonszenvre talált ez a terv, Csanádmegye törvényhatósága azonban legutóbbi közgyűlésén az átsatolás dolgában akképp határozott, hogy még most nem látja az időt elérkezettnek ily irányú akció megindításának, hanem fentartja ezt későbbre. *Makó* város tegnapi közgyűlése tárgyalván ezt a határozatot, élénk vita után kimondta, hogy sokkal fontosabbnak tartja a vármegye minél előbbi kiegészítésének kérdését, semhogy leengedné tenni a napirendről. Ez okból aztán utasítást adott a *Dósa* Sámuel dr. megyei tisztí főügyész előktele alatt már régebben kiküldött bizott-

ságnak, hogy a szükséges adatokat minél előbb szerezzze meg s már a jövő közgyűlésre javaslatot terjesszen elő, hogy milyen uton-módon indítsák meg az eljárást a nagyszentmiklósi járás átsatolása érdekében.

— **Uralkodók szokásai.** Egy angol folyóiratban érdekes csevegést olvasunk egyes uralkodók szokásairól. Így például *Edvárd* angol király mutatójával az állat szokta simogatni, míg a német császár bajuszával játszadozik. *Perenc József* király szakállának szálait felfelé fésüli, *Miklós* cár pedig folyton a haját simogatja. A belga király szakállát két ujja közé fogja és ezeket többször végighuzza rajta. *Oszkar* svéd király mutatóját az orra alá teszi, ha gondolkozik. *Alfonz* spanyol király ujjával vízszintes vonalakat húz végig homlokán. *X. Pius* pápa idegesen izog mozog a széken és többször előre hátra hajlik, anélkül, hogy felkelne helyéről. A szultán tarkóját veregeti és *György* görög király egyik lábát rezegteti. A királynéknak és császárnéknak is sajátos szokásaik vannak. *Alexandra* angol királyné rendszeren nagyon kimért magaviseletű és nyugodt, ha azonban megfélekedik önmagáról, idegesen szétterjeszti ujjait és ezek ilyenkor olyanok, mintha megmeredtek volna. *Vilma* hollandi királynőnek az a szokása, hogy a nyelvét öltögeti. Majd összehuzza szemöldökét, ráncokba vonja homlokát, végül pedig végigsimít arcán és bájosan mosolyog. *Ena* spanyol királyné rendszeren apó, tipogó lépésekben járkal. Az orosz cárné ajkait harapdálja és ilyenkor arckifejezése elárulja azt a nagy lelki kint, amely bensejét állandóan mardosa.

— **Lakatosműhelyben tolvajtanya.** *Sege*dről táviratozzák: *Stettner* Lajos a város közepén lakatosműhelyt tartott fenn és látszólag munkát is vállalt, tulajdonképpen pedig egy szervezett tolvajbanda vezetője volt. A rendőrség ma az egész bandát letartóztatta. A detektívek házkutatást tartottak *Stettner* műhelyében, ahol tömördek lopott holmit találtak. Letartóztatták özv. *Mész* Lajosnét is, akinek viszont szinleges elektrotechnikai javító-műhelye van. *Stettner* évekkel ezelőtt a szegedi szociáldemokraták vezére volt, de utóbb kizárták. Etre *Stettner* kivándorolt Amerikába, ahonnan nemrégiben tért vissza és a lakatosmesterség örve alatt a most letartóztatott tolvajbanda élére állt.

— **Meggyilkolt községi bírók.** Egyszerre két helyről is érkezett olyan jelentés, hogy a község bíráját kivégezték. Az egyik gyilkosság *Gömörsei* községben történt. *Gömör*siben tegnap bucsu volt és ilyenkor ott nagy mulatságokat szoktak tartani. A tánchelyen *Darabos* János községi bíró is megjelent és szörnyű nagy kedve volt. Mulatozás közben összekapott a korcsmában levő két csendőrrel, akik le akarták tartóztatni. A kissé ittas állapotban levő *Darabos* erre kijelentette, hogy aki hozzá nyúl, azt lelövi. Az egyik csendőr megfogta a bíró karját, hogy elkísérje, mire *Darabos* revolvert rántott és ellenfele mellének szegezte. Mielőtt még a revolvert elsűthette volna, a másik csendőr cőibavette és *szívem lötte*. A bíró nyomában meghalt. Amint a mulató közönség a bíró megölését látta, a csendőrökre rontott és tülegelni kezdte őket. Szerencsére még idejekorán újabb csendőr csapatok érkeztek, amelyek megakadályozták a nagyobb vérengzést. A csatának így is van néhány sebesültje. — A másik gyilkosság *Ótvöskönyi* községben történt. *Szakács* György földművesnek azt mondták, hogy *Darab* József községi bíró elszerezte a feleségét. *Szakács* a község házában kérdőre vonta a bírót, aki ezért kiutazította őt hivatalából. *Szakács* ekkor kést rántott és a bírót *nyakon szurta*. *Darab* kevés idő múlva meghalt, a féltékeny férj pedig önként jelentkezett a csendőrségnél.

— **Bolhák.** svábot, poloskák legbiztosabb pusztító szere *Vojtek* és *Weisz*nél Aradon. 112

NAPIREND.

Szeptember 14. Péntek. Róm. kath. naptár: Szent + felmagasztalása. — Protestáns naptár: Kereszt felmagasztalása. — Görög-keleti naptár (szeptember 1.): Évk. — A nap két 5 óra 35 perckor, nyugszik 6 óra 15 perckor. Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, hűvös, sok helyt csapadék. A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Udön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Szeptember 15. A magyarországi festőművészek aradi csoportjának táncvigalma (Városliget.)

Szeptember 16. Evangélikus bál (Központi Szálló.) — Az aradi óras és aranyműves segédek szakegyletének színelőadással egybekötött táncmulatsága (Városliget.) — A pankotai hegyközei közgyűlése délután 2 órakor.

Szeptember 23. Foxterrier és tacsokó kiállítás Uj-Aradon (Wallinger-kerthelyiség.) — Galsa hegyközség közgyűlése délután 2 órakor.

Október 20—21. Aradi lóversenyek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 13.

Amerika $\frac{1}{4}$ magasabb. Kínálat és vételkedv megfelelő. Elkelt 40,000 métermazsa néhány fillérrel magasabb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Buza októberre	7.02—7.03
Áprilisi buza 1907-re	7.36—7.37
Rózsa októberre	6.02—6.03
Zab októberre	6.52—6.53
Új tengeri 1907-re	4.92—4.93

Zárul 6 órakor:

Buza októberre	7.01—7.02
Áprilisi buza 1907-re	7.34—7.35
Rózsa októberre	6.02—6.03
Zab októberre	6.54—6.55
Új tengeri 1907-re	4.92—4.93

Irányszat szállár.

Zárul 6 órakor:

Osztrák hitelrészvény	669.50
Magyar hitelrészvény	809.75
Magyar koronajáradék	94.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	673.25
Déli vasút	169.50
Lezámitolóbank részvény	518.75
Magyar jelzálog hitelbank	524.50
Rima-Murányi vasúti részvény	578.75
Városi villamos vasút részvény	584.75
Konvertált jelzálogrészvény	134.75
Egyesült Budapesti fővárosi takpénzt.	2285.—
Adria tengerhajózási részvénytárs.	4450.—
Orosz járadék	98.—
Erzsébet szanatórium sorsjegy pénzben	—
Erzsébet szanatórium sorsjegy árúban	—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 13. —

Magyar előrend: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felül sulyban 112—113 fillérig; Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felül sulyban 115—118 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm-ig terjedő sulyban 122—124 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm-ig terjedő sulyban 126—128 fillérig.

CSARNOK.

Jávor tanár.

Irta: Szomaházy István.

(Folytatás.)

Rövid eszmecsere után beültek egy kényelmes fiakkerbe s elhajtottak a Duna partra, a szönyeges, fehér világosságban uszó, cigánymuzsikától hangos és mégis díszkrétül finom vendéglőbe, ahol a híres Jávor tanárt jól ismerték; hamarosan terítették is a számukra egy jó sárokasztalt, pálmák között, a zenéhez közel, a duna parti fogadók obligát törzsalakjai: a kék attilás, kipirult, pezsgőző huszár önkéntesek szomszédságában.

A tanár pompás menüt állított össze, a jeges vödör is odakerült később az asztal mellé, a cigány régi magyar nótákat húzott, s a füstös levegő farsangiasan vidám és mámorító hangulatot volt tele . . . Jávor rágyújtott egy nagy szivarra, bizalmasan közelebb hajolt egykori urnőjéhez, aztán halkán, csillogó szemmel ezt mondta:

— Nagyságos asszonyom, most elárulom a titkot, de előbb meg kell ígérenie, hogy nem haragszik érte . . .

— Szent Isten, Jávör, maga megijeszt . . . Ha a sejtelmem nem csal, hát azt fogja bevalani, hogy szerelmes volt belém . . .

A férfi melanchólikusan bólintott, aztán egyszerre megeredt belőle a szó:

— Hogy a szerelmes voltam, ez nem a kellő kifejezés, egyszerűen majdnem megbolondultam a féltékenységtől . . . A míg a fiukkal a természetnél, meg a történelmet átvettük, az én eszem egészen másutt járt: odabenn, a maga kis szalonjában, ahol egy-egy kitüntetett barátjával csevegett . . . Mit nem adtam volna, ha csak a kulcslyukon át is benézhetek! . . . Sokszor úgy éreztem, hogy az ereim megpatannak az indultól s a szegény szívem úgy vert, hogy szinte belesápadtam . . . A fantáziám izgató képekkel telt meg, s úgy képzeltem, hogy a míg én itt a Cortesius ördögcsókáról prelegálok, odabenn, a titokzatos felhőmályban, egy boldog fickó a maga kicsike kezét csókolja . . . Hányszor sóhajtottam föl magamban, mialatt a homlokomat hideg verejték borította el: „Egyszer, valamikor, majd ő is megtudja, hogy ki vagyok; de mit ér most nekem minden jövődéli diadalom, ha e pillanatban egy gérokkos számár bókjalet és ömlengéseit hallgatja . . .”

Kommerné szeme sajátságosan csillogni kezdett: . . .

— Szegény barátom, hát igazán olyan szerelmes volt belém? . . . És igazán azt hitte, hogy odabenn a nyitott ajtó mögött ilyen titokzatos jelenetek történnek? . . . Ha tudná, milyen együgyű volt, mennyire csalódott . . . Az a gérokkos számár kisvárosi pletykákat mesélt nekem és volt eszemben, hogy a szerelmi valóságát meghallgassam . . .

A míg maga a féltékeny szerelmes kinszenvedéseit érezte, én talán ásilottam és unatkoztam odabenn a harmadik szobában . . .

Jávör hitetlenül nézett a szép asszonyra, aki melanchólikusan folytatta:

— Hát igazán rosez és könnyelmű asszonyoknak tartott? Hát igazán azt hitte, hogy szerelmi kalandokon járt az eszem? . . . Jávör, nem gondoltam volna, hogy maga is ennyire félreismer.

Oly megindult hangon mondta ezt, hogy a fiatal embernek hirtelen megdobbant a szíve . . . Itt, a hófehér világosságban, a parfume-os, mámorító levegőben, a cigány érzékeny nótái mellett hirtelen úgy rémített neki, hogy az elmúlt tizenöt esztendő csak egy bolondos álom . . . A fiatal, rozsdásarcu, csillogó szemű asszony most szebbnek tűnt fel előtte, mint valaha . . . Ez a bájos teremelés csakugyan a negyvenedik életévében járna? . . . Csúf és hihetetlen hazugság ez . . . Jávör, a míg látszólag a cigány nótáját hallgatta, újra és újra lepott pillantást vetett a Kommerné tüzelő arcára, csillogó szemére, hosszú és mégis gyönyörű alakjára . . . Addig-addig nézte, a míg a szép asszony halokan meg nem szólalt:

— Ugy-e, hogy csuffá és öreggő lettem? . . . Ugy-e, hogy most már nem do bogná meg a szíve, ha a harmadik szobában a pénzügyigazgatósági titkárral beszélgetnék? . . .

A tanár néhány percig hallgatva szívta a szivarját s gondolkodó arccal négetett a szivarja füstjébe, aztán komolyan válaszolt:

— Igaz, nagyságos asszonyom, hogy most más szemmel nézem, mint akkor . . . De tudja-e, mi ennek az oka? . . . Az, hogy többé már nem a holdsugaras sóhajgatás, hanem az ugynevezett összehasonlító szerelem hívő vagyok . . . Azé a szerelemé, mely józan megfontolással állítja szembe az egyik asszonyt a másik asszonnyal . . .

— Engem például kivel állít szembe?

— Mindazokkal, a kik évek óta az utamba

kerültek, a sorsomat irányították s az életemben valamiféle szerepet játszottak . . .

— Es mit mond a józan megfontolása?

— Azt, hogy magához hasonló asszonnyal, még sohase találkoztam . . . Lehet, hogy csupán az én idegrendszeremre hat ilyen különös erővel, de bizonyos, hogy maga az én szememben a legvonzóbb, a legbajosabb, a legcsábítóbb asszony . . . Én, a lusta és fáradt ember, szinte frissebbnek, elmésebbnek, vállalkóbbnak érzem magam, hogy magával szemben ül hetek . . . Mintha oxigént leheltém volna be, vagy mintha egy erős éther-injekcióval hoztam volna mozgásba a vérem keringését . . .

Kommerné hangosan elnevette magát, — vigyázva nevetett, hogy a fehér fogsora kilátsék — aztán jókedvűen szólott:

— Az már bizonyos, hogy maguk orvosok még az udvarlási rendszerükben is mások, mint a többi férfi . . . Azt lehetne mondani, hogy szinte anatómiailag alapon udvarolnak . . . Az oxigén meg az éther-injekció — pompás! . . . Nem csodálnék, ha hiteles bullettinnel igazolná, hogy csakugyan szerelmes belém; olyan bullettinnel, mely a hőfokát, a szíve dobbanását, a lélegzétvételeinek pontos számát is közölné velem . . .

Ragyogó szemmel kacagott föl még egyszer, — látszott rajta, hogy milyen jól esik neki a híres ember beszéde. Jávör tanár tréfásan bólogt, aztán lemondólag intett a kezével.

— Most is csak annyiba vesz, mint mikor a gimnazista öcscséit a matematikára tanítottam . . . Pedig ha a szívembe látna . . .

— Melyik kamarába? A rekeszizmon inven vagy tul lévő részt gondolja?

— Hiába mulat rajtam, nem mindennapi dolog, hogy valaki a szerelmet tizenöt éven keresztül konzerválja . . .

— Es az se, hogy valaki tiszteletreméltó matronákba szerelmes . . .

(Vége következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 13 —

Központi szálloda. Tennenbaum Rezső igazgató Bécs. — Tennenbaum Lajos műépítész Bécs. — Löwinger Ignácz birtokos neje és leánya Gurba. — Varga Gyula birtokos Békés. — Förstl Ottó mérnök Berlin. — Herzl Bernát igazgató Budapest. — Bauer Albert gyáros Frankfurt. — Kohn Sándor gazdatiszt Alváca. — Szabó Lajos kárbecslő Budapest. — Crastel Lajos kárbecslő Budapest. — Deilnthof Pál gyáros Hanover. — Radosi Simon gyáros Budapest. — Schmaich Vilmos gyáros Wiesbaden. — Klein Lajos kereskedő Hatvan. — Brand Lajos kereskedő Hatvan. — Hirschl Armin utazó Budapest. — Openheim József utazó Temesvár. — Weber B. utazó Pozsony. — Theodorof Mihály mérnök Budapest.

Vas szálloda. Kovács Béla utazó Budapest. — Karácsonyi Ferenc utazó Budapest. — Szántó József utazó Budapest. — Molnár Gyula dr. ügyvédjelölt Temesvár. — Mendi József dr. ügyvédjelölt Temesvár. — Vajta Fekete Jenő dr. ügyvédjelölt Temesvár. — Graeser Ernő utazó Bécs. — Paulini Károly utazó Bécs. — Mayer Géza utazó Budapest. — Fellegi Sándor utazó Szeged. — Dzsaja Gábor jegyző Ráckeve. — Simon Lajos utazó Brassó. — Maggio Sylvester borkereskedő Triest. — Lefkovits Izidor utazó Bécs. — Sárhán János vendéglős Budapest. — Kis Endre jegyző Szinnerszeg. — Sebő István iparos Dobóbercehalja. — Kohn Lipót utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Murácz Lipót utazó Temesvár. — Tóth István magánzó Orosháza. — Gruber József joghallgató Petrosény. — Nassay Rezső kendergyári képviselő Nagylak. — Gerko József hadapród Temesvár. — Strauszt Gyula utazó Budapest. — Groszmann Fülöp utazó Szeged. — Bendl Adám utazó Temesvár. — Orbán Elíz kereskedőné

Menyháza. — Branek József kereskedő Buziás. — Mossoni Otó birtokos Acsva. — Kohn Géza segédjegyző Kristyór. — Deseán Simon ügyvéd N. Bogसान — Fischer László gőzmalomtulajdonos Gyula. — Szegő Béla kereskedő Szeged. — Kremer Samu utazó Budapest.

NYILTTER.*

Minden külön értesítés helyett.

BAUER JENŐ,

Kun-Szt.-Miklós.

GROSZ VILMA,

Battonya.

JEGYESEK.

2378

2381

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy folyó évi szeptember hó 1-től kezdődőleg

a minorita-rend palotájában

(Weltzer János-utca 2. szám a.)

a volt Klapek Alajos-féle

fényképezési műtermet átvettem

és ott férjem vezetése mellett a mai kor igényeinek megfelelő

festő- és fényképezési műtermet

2168 **nyitok.**

Kiváló tisztelettel:

Balassa (Blaschka) Ernőné.

Gyártja: SZÉNÁSV BÉLA

rajzeszköz- és papírnemű-gyára

Budapest, IV., Ferenczlek-tere 9.

1927

Angol A kizárólagos posztó gyári raktárban
öltöny
35°0 megtakarítással **szöveteket**

árusitunk.

2275

Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.

Fiuk részére maradékok kaphatók.

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
ÍRÓMAPPÁK.

TELEFON 121-37

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Arad és csanádi vasúti pályája.

ADAMJUR A LEGMODERNEBB GÉ.
PERKEL FELSZERELT

KÖNYVKÖTÉSZETE
HOL A LEGELEGYERŐBB BERŐJESÍTŐK
FŐGVA A LEGFENYEBESB NIALITKES
DISZKÖTÉSSEKET TUDJUNK KÉSZITENI.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR. KÖTÉS.

Kérem a czéget nem össze-
téveszteni!

Úraságoktól

használt nyári és téli férfi-ruhákat, utazó-bundákat, háló-, ebédlő- és más buterokat a legmagasabb áron veszek és eladok rendkívüli olcsó árak mellett. Kiváratra hazhoz is megyek. Frack öltönyök kőfoszódij mellett kaphatók.

ROTH IZIDOR

Aradon, Asztalos Sándor utca 5. sz., az „Arany ABC” mellett. 251

Kérem a czéget nem össze-
téveszteni!

3839—906. pm.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságánál legközelebb adót fizetőnek az 1907 ik évre érvényesül biró ideiglenes névjegyzőke az 1886 évi XXI. t. cz. 25. § a alapján összeállítván, az 1906 évi szeptember hó 4 től kezdődőleg 15 napra közszemlére tétetik ki azaz, hogy az érdekeltek a fenti határidő alatt azt a városháza emeleti tanácsstermében a hivatalos órák alatt betekintheik és néteni felszólamlásukat ugyanazon időtartam alatt a városi polgármesteri hivatalban beadhatják.

Aradon, 1906. évi szeptember hó 1-én.

Intézőtörts
kir. tanácsos,
polgármester.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

Ajánljuk.

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Höigyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése 252

ARADON.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

14741—1906. kh. szám.

Hirdetmény.

A mezőgazdasági termények hamisításáról szóló 1895. évi XLVI. t. cz. 2. § a. valamint az ezen törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 38286—1896. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet 5. §-a tilalmazza a mezőgazdasági termények, termékek és czikkek oly alakban való forgalomban való hozatalát, mely a közönséget a mezőgazdasági termék minősége tekintetében tévedésbe ejteni alkalmas.

Miután utóbbi időben ismétlen fordult elő oly eset, hogy ezen minőségének meghatározása nélkül mint tej árusított a piacon: az ilyenemű visszaélés megelőzése céljából arként intézkedtem, hogy a nem teljes tejet tartalmazó tejes kannákon „Lefőlözött tej” felírás legyen elhelyezve.

Arad, 1906. évi szeptember hó 3-án.

Sarlet Demokos,
közigazgató.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye nagy fal Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

Magyar Szabadságharc Története.

Az 1848—49-iki szabadságharc legrészletesebb leírása.

..... IRTA:

GRACZA GYÖRGY.

5 hatalmas nagyalaku kötetből áll.

A tudós hűségével és kritikájával, de a hazafi lelkesedésével megírt mű, melynek képi egész museumát tessék a szabadságharczi emlékeknek. Okiratok és levelek hasonmásainak gyűjteménye. A szabadságharcz idejében készült kiáltványok és egyéb nyomtatványok tára.

Minden hely, épület és szereplő egyén meg van örökítve benne.

Ára a budai honvédszobor-dombornyomásu másával diszitett remek kötésben 70 korona.

Havi részlet 4 korona.

Előfizetési-iv!

Kellemen D. és Társa könyvkereskedése Budapest, IV. Reáltanoda-utca, eszemmel megrendelem Gracza György A Magyar Szabadságharc Története című művet, a mely 5 hatalmas nagyalaku kötetből áll. A teljes mű ára a budai honvédszobor-dombornyomásu másával diszitett remek kötésben 70 korona és 4 koronás havi részletfizetésre szállítatik. A részletek a szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én fizetendőek mindaddig, míg a mű teljes vételára kifizetésre nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartottnak; a lejárt és be nem fizetett részleteket a csógnak jogában áll, a portóköltség hozzászámítása mellett postai megbízással becsodni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű teljes vételára esedékessé válik. A vételár első részlete a mű szállításakor utánveendő.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem, külön kikötést nem teszek és a fentiek alapján eszemmel megrendelem a fentnevezett munkát _____ koronás vételárért, a teljes mű átvételének kötelezettsége mellett, fizetendő havi _____ koronás részletekben a rendelés keletétől kezdődőleg _____

könyvkereskedésénél.

Szövegi megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és házlat: _____

Név és aláírás: _____

Tessék olvas-
hatóság
aláírni

Az ill. díjgyűjtők 30. tétele értelmében kölyegmentesen.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

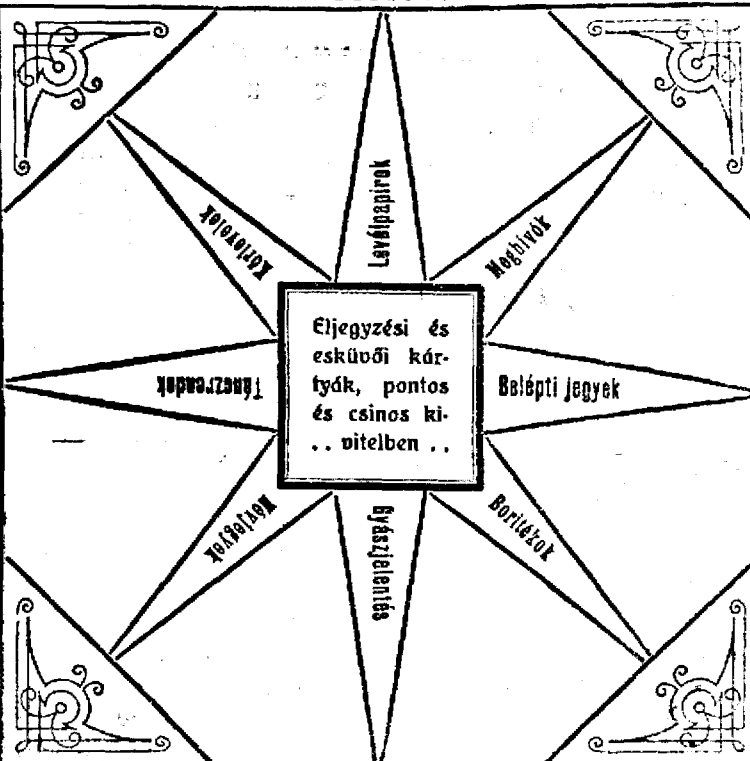
ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betil-
tömődé.Ajánlja
kifőnösen berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legmo-
dernebb kivitelben ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére . . . 24 korona.

1 óra . . . 2 korona.

Vidéken:

1 ére . . . 28 korona.

1 óra . . . 2 kor. 40 f.

Szarkesztősegi telefon 357.

Kiadóhivatali " 151.

Telefonszám 10.

Szi vességből

minden vásárlási kényszer nélkül
szállítok csakis az én tisztelt ve-
vőimnek ezüst platina képeket 54/68
cm. nagyságban 1.75 frt. szépen szi-
nezve olajban 3.50 frt darabja, a
mintaképek kirakataimban 3 napig ki-
vannak téve, mindenki meggyőződhe-
tik e képek nagyszerűségéről. A ké-
pek magyar ipar, tessék kirakataim-
bam megtekinteni.

Kiváló tisztelettel

HOFFMANN SÁNDOR

DIVATÁRU ÜZLETE

ARAD,

SZINHÁZ ÉPÜLET.

872

Telefonszám 10.

Szabizzadás Kézizzadás

biztos megszüntetésére elismert legjobb szer a Hajós-féle

ÁLTALÁNOS HINTÓPOR.

Szárít — szagtalanít.

Kezelése igen kellemes. Ára 1 doboznak 70 fill.

Tyúkszemét

mindenki kiírhatja a csodás hatású világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

nem piszkít — nem ragadós.

Bámulatos eredménnyel használtatik mindenféle bőr-
keményedésnél. Egy üveg használati utasítással 70 fillér.Minden fogfájást azonnal megszüntet
a Hajós-féle fogcsep.
Ára 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszerháza és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódnál kérlek a hirdetés alatt levő címekre hivatkozni.

Felvilágosításokat teljesen ingyen adok és hirdetőket felvesz a kiadóhivatalban: József (Cherchezeg) ut. 22. szám.

Ben rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűknek 6 fillér. — Cselekedet kereső vagy cselekednek ajánlkozó apró hirdetés 20 szolg 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

A K I N E K

ismeretség híján

- szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,
- kulcsárnyóra, gazdaszönyorra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re vagy szükségére

A K I

szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,

- szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,
- halászatot, kocsit, lovat,

A K I

szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,

- szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,
- halászatot, kocsit, lovat,

A K I

szeszterre, szarvóra, fésűvesedőre, kőgyelűre, szegőre, kőpára, szeszterre, fűzősára, vízcsellőre, szeszterre,

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezz, ha az

„ARADI KOZLONY“

kis hirdetési rovatát használja.

„Onfentartás“ és „Megbízható“

feligékre levél van a kiadóhivatalban, az illetők jelentkezzenek.

Eladó házak

Körzset-körut és Maros-utca sarkok telek és ház. Ferdinánd utca 8. sz. ház kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet a háztulajdonosnál. 2349

Keresek

Körzset községben levő kocsmas és szatycsüzet helyiségben üzletvezetőt, aki nő, 2000 korona kauczióképes, avagy ezen összeg erejéig elfogadható jótállással anyagi biztosítékot nyújthat. Bővebbet Grün M. és Társa cégénél Petrisen. 2362

Házikisasszony

Uzletességes, ki németül is tud és némileg a varráshoz is ért, egy egyéves kis leánya mellé keresetlik. Cím a kiadóhivatalban. 2371

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin kapható **Ingezz I. és Fia** könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János-utca. Telefon 517. 235

Egy 30 éves fűszerkereskedő

bárminemű állást elfogad. Cím a kiadóhivatalban. 2376

Intelligens uri családnál

8-4 középiskolai tanuló teljes ellátásban részesül. Instructor a háznál. Zongora használat. Esetleg egy különbejárati butorozott szoba azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Szőlőbirtokosok figyelmébe.

Uj 10 abroncsos transport-hordók és 8 abroncsos félhordók

mérsékelt áron, esetleg váltóra is kaphatók.

Kérdezősködések **Martzy Ágoston** urhoz Arad, Nagyvárad ut 8. sz. alá intézendők. 2380

1187-1906. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy az aradi kir. járásbírószék 1906. V. 1768/2. számú végzése által Nagy László tót-komlósi h-kos jelentkező végrehajtató javára, Faragó Ödön elvált lakos ellen 56 kor. tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1344 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Ezen árverés a magyar törlesztési bank m. Szövetkezet 1400 kor. és ugyancsak Nagy László 118 kor. 06 fill. követelése és jár. erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Elekén 349. ház szám alatt leendő eszközzésére 1906. évi szeptember hó 21. napjának délután 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legelőbbet ígérőnek becsáron alul is eladottnak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1906. évi szeptember hó 8. napján.

Györfly Arnold, bírósági végrehajtó.

Ma új műsor!

LIFKA-féle Elektro-Bioskop

a Boczkó-utcán

egyedül álló szórakoztató intézmény.

Fényes villanyvilágítás.

Naponta 3 előadás:

7, 8 és 9 órákor este. Vasárnap és ünnepnapokon d. u. 3-tól óránként.

Minden 2-ik nap teljesen új műsor.

Ülőhelyek felmértéknek: I. hely 80 fill. II. hely 60 fill., III. hely 30 fill. Tíz éven aluli gyermekeknek: I. hely 40 fill., II. hely 20 fill. Katonáknak őrmestertől lefelé a III. helyen 20 fillér.

Tisztelettel:

Lifka Ernesztin, tulajdonos.

2204

Főraktár Aradon:

Földes Kelemen gyógytárában.

Telefon 556.

Tüzifa kartellen kívül

Első osztályu bükkhasáb tűzifa Waggononkint jutányos árban kapható

Szilágyi és Társa

2167 cégénél Arad, Boros Béri-tér 15. szám. (Dengl ház.)

Egy gyakornok azonnali belépésre kerestetik.

5742/906 pm.

Valamennyi nyomdatulajdonosnak Aradon.

Felhívom, hogy a nyomdamerkékről készített havi kimutatásait minden hónap 5-ik napjáig hivatalomba pontosan küldjék be, nehogy kénytelen legyek a több ízben és több oldalról tapasztalt mulasztások elkerülése, vagy megtorlása végett más intézkedést alkalmazni.

Az augusztus hónapra vonatkozó kimutatások azonnal terjesztendők be.

Aradon, 1906. évi szeptember hó 5-én.

Intitőrle, kir. tanácsos, polgármester.

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiu tanulónak felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

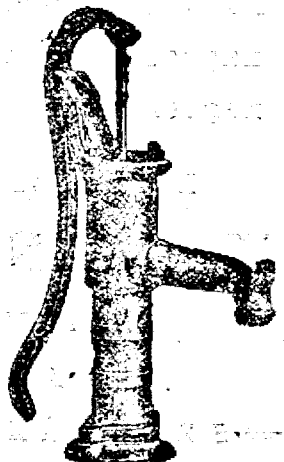
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyártáron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Köszögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kender-csővek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Boczkó-utca 27. sz.